

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

Ilham Aliyev

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

23 aprel
2026-cı il,
cümə axşamı
№ 069 (7136)
Qiyməti
60 qəpik

Siyasi iradə, siyasi müdriklik, gələcəyə strateji baxışlar hadisələri təyin edir

Bax səh. 2

İlham Əliyev: Bu nümunə hələ də müharibədə olan ölkələr üçün vacib ola bilər

Edgars Rinkevics: Azərbaycanın səsini eşitmək və müdrikliyini görmək olduqca vacibdir

Azərbaycan olmadan Şərq və Qərb arasında bağlantı problemlidir

Aprelin 22-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Latviya Respublikasının Prezidenti Edgars Rinkevicsin iştirakı ilə Azərbaycan-Latviya biznes-forumunu keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçıları tədbirdə çıxış ediblər.

Əvvəlcə Azərbaycan Prezidenti çıxış etdi.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

-Cənab Prezident, rəsmi nümayəndə heyətinin üzvləri, Latviyadan gələn qonaqlar, xanımlar və cənablar.

Latviya Prezidentini rəsmi səfərdə qəbul etməkdən çox məmnunam. Bizim əla müzakirələrimiz oldu və sənədlər imzalandı. Müzakirə etdiyimiz bir çox məsələlər arasında iqtisadi tərəfdaşlıq mövzusu da var idi. Xüsusilə bu gün təşkil olunan biznes-forum birlikdə çalışmaq üçün qarşılıqlı istəyimizi real şəkildə nümayiş etdirir.

Məmnunam ki, cənab Prezidenti Latviyadan olan iş adamlarının böyük qrupu müşayiət edir. Əminəm ki, onların azərbaycanlı həmkarları ilə təmasları maraqlı və məhsuldar olacaqdır. Əlbəttə ki, istənilən biznes fəaliyyətinin arxasında bir neçə amil dayanır - ilk növbədə biznes qurduğunuz ölkədəki sabitlik, proqnozlaşdırılma imkanı, biznes və investisiya mühiti, həmçinin bağlantılar, ixrac bazarlarına...

Bax səh. 3

YAP İdarə Heyətinin iclası keçirilib

ABŞ-ın texnologiya nəhəngi Azərbaycanda

Bax səh. 5

ABŞ-İran danışıqları dalana dirənib

Bax səh. 6

Sülhə qarşı "hibrid təhlükə" ...

2020-ci il Vətən müharibəsindən sonrakı ilk 3 ildə Ermənistan ilə Azərbaycan arasındakı problemin sülh masasında həlli istiqamətində "aktivlik göstərən" tərəflərdən biri məhz Avropa İttifaqı idi. Bir müddət sonra Aİ-nin (Fransanın planı üzrə) "sülh çözümləri" adı altında fərqli maraqlara "istinad" etdiyi məlum oldu. Xüsusilə, açıq erməni yandaşlığı etmələri, Cənubi Qafqazda sabitliyin yaranmasına mane olmaq istəmələri onların əsl planlarını üzə çıxardı. Üstəlik, Azərbaycan-Ermənistan sərhədinə "missiya" adı altında kəşfiyyat qrupu göndərmələri də bəllidir. Bütün bunlar kompleks şəkildə Fransanın rəhbərlik etdiyi "komandanın" sülh yox, status-quo axtarışında olduğunu sübut etdi. Azərbaycan isə bununla barışmadı - Cənubi Qafqazın yeni realılıqlarının dəyişməz olması praktik şəkildə ortaya qoyuldu. Bir günlük antiterror əməliyyatları bu cəhdlərə verilən ən layiqli cavab idi.

Artıq situasiya dəyişib - Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh prosesi mühüm bir yol qət edib. Ötən ilin avqustundan etibarən sülh prosesində, münasibətlərin normallaşması yönündə əsaslı addımlar atılır. Bununla belə, deyəsən erməni lobbisinin təsiri altında olan bəzi qruplar yenə "sakitləşmək" istəmir. Son hadisələr də bunu təsdiqləyir. Avropadan yenə də "özfəaliyyət" səsləri və cəhdləri eşidilməyə başlayır.

Qeyd edək ki, Avropa İttifaqı (Aİ) ölkələrinin xarici işlər nazirləri...

Bax səh. 4

Səfirlər razılaşdı...

RUSSIA

SANCTIONS

Bax səh. 7

Ermənistan gələcəyini necə "görür"?

Bax səh. 6

Siyasi iradə, siyasi müdrilik, gələcəyə strateji baxışlar hadisələri təyin edir

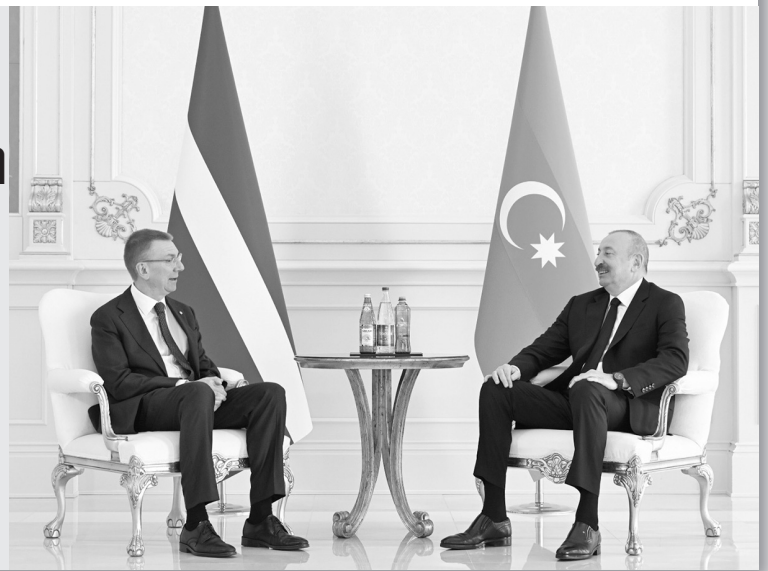
İlham Əliyev: Bu nümunə hələ də müharibədə olan ölkələr üçün vacib ola bilər

Aprel 22-də Latviya Respublikasının Prezidenti Edgars Rinkevicsin rəsmi qarşılama mərasimi olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Latviya Prezidenti Edgars Rinkevicsi qarşılayıb.

Aprel 22-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Latviya Respublikasının Prezidenti Edgars Rinkevicsi ilə təkbətək görüşü olub.

Edgars Rinkevics: Azərbaycanın səsinə eşitmək və müdrikliyi görmək olduqca vacibdir

Latviya Azərbaycanı strateji tərəfdaş və dost hesab edir

Aprel 22-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Latviya Respublikasının Prezidenti Edgars Rinkevicsi ilə geniş tərkibdə görüşü keçirilib.

Qonaqları salamlayan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dedi:

-Cənab Prezident, Nümayəndə heyətinizin üzvləri. Əziz qonaqlar.

Bir daha xoş gəlmisiniz. Cənab Prezidentlə müxtəlif məsələlər ətrafında əla münasibət oldu və işimizi nümayəndə heyətləri ilə birgə davam etdiririk. Biliyinizə çatdırirəm ki, səfərdən əvvəl çox işlər görülmüşdür, o cümlədən Hökumətlərarası Komissiyamızın iclası çox uğurla keçirilmişdir. Həmçinin əminəm ki, bu gün keçiriləcək biznes-forum birgə işin aparılmasına olan qarşılıqlı

maraq əsasında yaxşı nəticələr verəcək.

Təbii ki, aramızda çox yaxşı siyasi əlaqələr mövcuddur. Bu gün onlar bir daha təsdiqləndi. Ticarət və qarşılıqlı sərmaçılıqları artırmaq, energetika, daşımalar, rəqəmsallaşma və burada Azərbaycanda fəal şəkildə təşviq etdiyimiz bütün sahələrə aid olan məsələləri həll etmək məqsədilə əməkdaşlığımıza dair praktiki məsələləri nəzərdən keçirməliyik.

Əlbəttə, biz regionumuzda siyasi hadisələri geniş şəkildə müzakirə etdik və həmin müzakirəni cənab Prezidentlə davam etdirəcəyik. Əminəm ki,

nümayəndə heyətlərinin üzvləri də bu vaxtdan istifadə edərək, ikitərəfli tərəfdaşlığımızın ön mühüm məsələləri müzakirə edəcəklər. Mən dəvətim qəbul etdiyimə görə cənab Prezidentə olduqca minnətdaram, onu yenidən görməyimə çox

şadam. O, əvvəlki vəzifəsində olarkən Bakıda dəfələrlə olub. Mən hər zaman görüşlərimizdən məmnun qalmışam. Sizə bu dəfə də Azərbaycanda xoş səfər arzu edirəm. Bir daha xoş gəlmisiniz.

Sonra Latviya Prezidenti Edgars Rinkevics çıxış edərək dedi:

-Çox sağ olun, cənab Prezident. Dəvətə və çox səmimi qonaqpərvərliyə görə olduqca minnətdaram.

Görüşümüz əsnasında Sizə söylədiyim kimi, Bakıya sonuncu səfərimdən, demək olar ki, 9 il ötür. O, 2017-ci ildə baş tutmuşdu. Şöhrət tanımaq olmur. Düşünürəm ki, bu vaxta qədər şahidi olduğumuz inkişaf böyük təəssürat bağışlayır. Mən Sizi

və Azərbaycan xalqını həm siyasi, həm iqtisadi inkişaf, həmçinin uzun çəkən məsələnin həlli münasibətilə təbrik etmək istəyirəm.

Haqlı olaraq qeyd etdiyiniz kimi, təkbətək görüşümüzə Yaxın Şərqdə və Avropada siyasi hadisələrə, regional təhlükəsizliyə aid bir sıra məsələləri artıq müzakirə etdik. Təsdiqləmək və bir daha vurğulamaq istədiyim məqam odur ki, Latviya Azərbaycanı strateji tərəfdaş və dost hesab edir. Siyasi və iqtisadi əməkdaşlığımızın real dəyərini görürük. Nümayəndə heyətimdən gördüyünüz kimi, hətta ikinci cərgədə də çox təmsilçilərimiz var. Nümayəndə heyətimin ixtisarı ədə bilmirdim, çünki hamı burada olmağa, çox praktiki məsələləri müzakirə etməyə maraqlıdır. Mən, həmçinin Hökumətlərarası Komissiyamızın işini alqışlamaq istəyirəm.

Sənədlərin mübadiləsi mərasimi

Aprel 22-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Latviya Respublikasının Prezidenti Edgars Rinkevicsin iştirakı ilə Azərbaycanla Latviya arasında imzalanmış sənədlərin mübadiləsi mərasimi olub.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Latviya Prezidenti Edgars Rinkevics "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və Latviya Respublikası Prezidentinin Birgə Bəyanatı"nı qəbul etdilər.

"Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi ilə Latviya Respublikasının

Daxili İşlər Nazirliyi arasında əməkdaşlıq haqqında Saziş"i Azərbaycanın daxili işlər naziri Vilayət Eyvazov və Latviyanın daxili işlər üzrə dövlət naziri Dimitrijs Trofimovs mübadilə etdilər.

"Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi ilə Latviya Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi arasında kənd təsərrüfatı sahəsində əməkdaşlıq haqqında Niyət Bəyannaməsi"ni Azərbaycanın kənd təsərrüfatı naziri Məcnun

Məmmədov və Latviyanın kənd təsərrüfatı naziri Armands Krauze mübadilə etdilər.

"Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi ilə Latviya Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi arasında konsulluq sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhan Bayramov və Latviyanın xarici işlər naziri Baiba Braze mübadilə etdilər.

"Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi ilə Latviya Respublikasının

Dövlət Bitki Mühafizəsi Xidməti arasında bitki sağlamlığı və bitki mühafizəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycanın kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov və Latviyanın kənd təsərrüfatı naziri Armands Krauze mübadilə etdilər.

"Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti ilə Latviya Respublikasının Dövlət Sərhəd Mühafizəsi arasında 2026-2027-ci illər üzrə İkitərəfli Əməkdaşlıq Planı"nı Azərbaycanın Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi Elçin Quliyev və Latviyanın Dövlət Sərhəd Mühafizəsinin rəisi Guntis Pujats mübadilə etdilər.

İlham Əliyev: Bizdə defakto sülh var

Aprel 22-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Latviya Respublikasının Prezidenti Edgars Rinkevicsin matbuata bəyanatları çıxış ediblər.

Əvvəlcə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bəyanatla çıxış etdi. Prezident İlham Əliyevin bəyanatı - Hörmətli cənab Prezident. Əziz qonaqlar. Xanımlar və cənablar.

Cənab Prezident, Azərbaycana bir daha xoş gəlmisiniz. Çox şadam ki, dəvətim qəbul etmişiniz və ölkəmizə rəsmi səfərə gəlmisiniz. Siz əvvəlki vəzifənizdə olarkən dəfələrlə Azərbaycanda olmuşunuz. Lakin Prezident kimi ilk dəfədir səfər edirsiniz. Mənim əvvəlki görüşlərdən, o cümlədən ötən ilin yanvarında Davosda keçirilmiş görüşdən çox əziz xatirələrim var. Bizimlə olduğunuz görüş bir daha minnətdaram. Əminəm ki, səfər ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətləri gücləndirəcək, müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq üçün yeni imkanlar yaradacaq.

Cənab Prezidentlə ikitərəfli gündəliyimizin müxtəlif aspektlərini, o cümlədən beynəlxalq əhəmiyyət kəsb edən məsələləri həm təkbətək görüşdə, həm də nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş şəkildə müzakirə etdik. Şadıq ki, əməkdaşlığımızın çox güclü çərçivəsi var. Doqquz il əvvəl ölkələrimiz arasında imzalanmış Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Bəyannamə həmçinin hüquqi çərçivəni yaradır və münasibətlərimizi ən yüksək səviyyəyə qaldırır. Biz elə bunun əsasında tərəfdaşlığımızı müxtəlif sahələrdə inkişaf etdirmək üçün sıx çalışmışıq.

Cəmi bir həftə əvvəl Birgə Hökumətlərarası Komissiya Azərbaycan - Qarabağda, Şuşada görüş keçirib və biz həmsədrlərin verdiyi məlumatları dinlədik, çox perspektivli planlar, bir yerdə görüləcək çoxlu işlər qeyd edildi. Bu gün keçiriləcək biznes-forum işgüzar əlaqələrin qurulmasına, qarşılıqlı sərmaçılıqlar üçün imkanların tapılmasına, birgə istehsalın və bir sıra digər işlərin qurulmasına çox böyük potensialın növbəti təzahürüdür. Mən iştirakçıların siyahısına baxdım. Hər iki tərəfdən kifayət qədər böyük təmsilçilik var. Ümidvarıq ki, bu cür qarşılıqlı fəaliyyət praktiki müqavilələrlə nəticələndirəcək.

Biz, həmçinin razılığa gəldik ki, planlar, proqramlar və sərmaçılıq imkanları barədə bir-birimizə daim məlumat verəcəyik ki, hər iki ölkə şirkətlərimizin informasiyaya çıxışı olsun və onlar öz fəaliyyətini planlaşdırmağa bilsinlər. Düşünürəm ki, hər iki ölkəyə yatırılacaq sərmaçılıqlar çox gözəllənəcək və biz həmsədrlərin verdiyi məlumatları dinlədik, çox perspektivli planlar, bir yerdə görüləcək çoxlu işlər qeyd edildi. Bu gün keçiriləcək biznes-forum işgüzar əlaqələrin qurulmasına, qarşılıqlı sərmaçılıqlar üçün imkanların tapılmasına, birgə istehsalın və bir sıra digər işlərin qurulmasına çox böyük potensialın növbəti təzahürüdür. Mən iştirakçıların siyahısına baxdım. Hər iki tərəfdən kifayət qədər böyük təmsilçilik var. Ümidvarıq ki, bu cür qarşılıqlı fəaliyyət praktiki müqavilələrlə nəticələndirəcək.

Nəzərdən keçirmək razılığımıza verdiyiniz di-

gər sahə birbaşa uçurlardı. Bu, xüsusən də, müəyyən pozulmalar, həmçinin bəzi hava şirkətləri üçün aviayolun müəyyən dərəcədə çatışmazlığı ilə əlaqəli təhlükəli vəziyyətlərdir. Təbii ki, insanlar arasında tomaslar və təhsil sahəsi də var. Şadıq ki, Latviyada 450-dən artıq azərbaycanlı tələbə təhsil alır və əminəm ki, onların hamısı gözəl ölkəmizdə olmaqdan məmnundur. Çoxsaylı səfərlərimiz yadıma düşür və Sizi ölkəmizin inkişafında əldə olunmuş bütün nailiyyətlər münasibətilə təbrik etmək istəyirəm.

Biz, həmçinin Cənubi Qafqaz və Baltik regionunda təhlükəsizlik məsələlərini, regional inkişafı və ətrafımızda baş verən hadisələri müzakirə etdik. Mən cənab Prezidentə Azərbaycanla Ermənistan arasında çox perspektivli sülh prosesinə aid ən son məlumatları çatdırdım. Əslində, ötən ilin avqust ayında etibarən hər iki ölkə Prezident Tramp tərəfindən Ağ Evə dəvət olunan və Birgə Bəyanat imzalanandan sonra və xarici işlər nazirlərinin sız sazişinin mətnini parafladıqdan sonra bizdə defakto sülh var. Həmin vaxtdan etibarən sülh prosesində xeyli müsbət dinamika yaşandı, o cümlədən ticarət başlandı, xüsusən də Azərbaycandan Ermənistanə yanacaq məhsulları təchiz olundu, vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin arasında görüşlər keçirildi və bütün bunlar uzun illər müharibə şəraitində olan ölkələr arasında, həmçinin normal mühtitnin yaradılmasına töhfə verir. Bir sözlə, bu nümunə göstərir ki, məhz siyasi iradə və siyasi müdrilik, o cümlədən gələcəyə strateji baxışlar hadisələri təyin edir. Siz ya sonuz müharibəni və ya müharibələri davam etdirirsiniz, yaxud beynəlxalq hüquq əsasında istədiyinizə nail olmağa bərabərlik dayanırsınız və sülhə hazır olduğunuzu nümayiş etdirirsiniz. Düşünürəm ki, həmin nümunə hələ də müharibədə olan ölkələr üçün vacib ola bilər.

Bir daha söyləmək istərdim ki, ölkələrimiz arasında münasibətlər çox möhkəm çərçivəyə əsaslanır. Eyni zamanda, düşünürəm ki, onun mühüm hissəsini cənab Prezidentlə olan şəxsi münasibətlərimiz təşkil edir. Biz bir-birimizi uzun illərdir ki, tanıyırdıq və fikrimcə, bəlkə də 20 ilə yaxındır. Şəxssən mən çox şadam ki, əziz dostumuzu və onun nümayəndə heyətini Bakıda qəbul edirəm. Bir daha xoş gəlmisiniz və Sizə xoş səfər arzu edirəm.

Edgars Rinkevics: Azərbaycan vətəndaşlarının Avropa İttifaqına və Avropa vətəndaşlarının sizin gözəl ölkənizə sərbəst çıxışı vacibdir

Sonra Latviya Prezidenti Edgars Rinkevics bəyanatla çıxış etdi. Prezident Edgars Rinkevicsin bəyanatı

-Çox sağ olun, cənab Prezident. Əvvəla, mən Latviya nümayəndə heyəti adından və öz adından Sizin çox böyük qonaqpərvərliyinizə və səmimi qəbulatara görə təşəkkürümü ifadə etmək istəyirəm.

Hesab edirəm ki, bu gün apardığımız müzakirələr çox müsbət, pragmatik olmuşdur və gələcək əməkdaşlığa yönəlmişdir.

Mənim Bakıya rəsmi səfərim, mənim Azərbaycan Respublikasına rəsmi səfərim əslində 2017-ci ildə imzalanmış strateji tərəfdaşlığımızın prinsiplərini bir daha təsdiq edir.

Düşünürəm ki, bu gün qəbul etdiyimiz Bəyanatda strateji tərəfdaşlığımızı necə irəli aparmaq istədiyimizlə bağlı bəzi addımlar atmışıq.

İcazə verin onu da deyim ki, nümayəndə heyətimə həm də bir neçə hökumət rəsmisi, - xarici işlər naziri, kənd təsərrüfatı naziri, Daxili İşlər Nazirliyinin dövlət katibi, Sərhəd Xidmətinin rəisi, - həm də geniş biznes təmsilçiləri daxildir. Mən iqtisadi əməkdaşlığa şərait yaratmaq üçün bu gün burada Bakıda keçiriləcək biznes-forumunu səbirsizliklə gözləyirəm.

İqtisadi əməkdaşlığa gəldikdə, hesab edirəm və sizin də çox diplomatik şəkildə ifadə etdiyiniz qiymətləndirmələrlə razıyam ki, aramızdakı ticarət dövrüyyəsi çox mülayimdir və artırılmalıdır. İnanıram ki, müdafiə sənayesi, əməkliyyat, ocazılıq

sahələrində çoxlu imkanlar var və biz təcrübələrimizin necə paylaşılması ilə bağlı bəzi praktiki yolları müzakirə etdik.

Bildiyiniz kimi, Latviya məşhur ölkəsidir və biz həm Qarabağın müasirləşməsi və yenidən qurulmasına daha çox məşğul olmalıyıq, cənab Prezident, Sizin qarşıya qoyduğunuz planları, həm də bu məsələləri daha geniş anlamda müzakirə etdik. Hesab edirəm ki, bu məsələdə bizim məsləhətimiz və təcrübəmiz sizin üçün faydalı ola bilər və biz müvafiq nazirlərə bu sahədə çalış-

qlararası tomaslar və turizm üçün böyük potensial mövcuddur.

Əlbəttə ki, biz Azərbaycanın, xüsusilə, Trans-Xəzər nəqliyyat dəhlizində, həmçinin energetika sahəsində rolunu həm Latviya, həm də ümumilikdə Avropa İttifaqı üçün strateji bir dəyər kimi görürük.

Yekun olaraq icazə verin deyim ki, biz Prezidentin dedi ki, regionda cərrəyan edən hadisələr barədə çoxlu müzakirələr aparırdıq. Biz Azərbaycanın Ukraynaya humanitar yardımını yüksək dəyərləndiririk. Lakin biz, eyni zamanda, cənab Prezident və onun heyətinin İranda və Yaxın Şərqdə cərrəyan edən hadisələrə bağlı sözlərlərinə də qulaq asırıq. Bir daha fürsətdən istifadə edərək bu yaxınlarda Azərbaycana qarşı edilmiş dron hücumları ilə bağlı Latviyanın bu məsələdə Azərbaycanla tam həmrəy olduğunu ifadə etmək istəyirəm.

Biz vəziyyətin normallaşması üçün atıla biləcək və atılmış addımları müzakirə etdik. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü olaraq Latviya bütün ölkələrlə işləməyə və onları dinləməyə hazırdır. Regional məsələlərə gəldikdə, Azərbaycanın səsinə eşitmək və müdrikliyi görmək olduqca vacibdir.

Cənab Prezident, Sizin söylədiyiniz kimi, biz dəfələrlə görüşmüşük. Əsasən mən xarici işlər naziri olaraq Bakıya səfər edəndə, sonra isə öən il Davosda görüşlər keçirdik. İndi isə rəsmi səfərlə ölkənizə gələcəkdə böyük məmnunluq duyduğumu ifadə edirəm.

İcazə verin deyim ki, biz Sizi Riqada qarşılaşmağı səbirsizliklə gözləyirik. Biz elə indicə hesabladıq, sonuncu səfərimizdən demək olar ki, 10 il ötür. COVID illəri və bəzi digər məsələlər olmuşdur, lakin belə mübadilələr həmişə hər iki ölkə üçün faydalıdır. Belə mübadilələr, aramızda olan dostluq siyasi, iqtisadi və mədəni mübadilənin aparılmasına şərait yaradır.

Mən ilk dəfə Bakıda, Azərbaycanda 2002-ci ildə olmuşam. Sonra isə dəfələrlə gəlmişəm. Düşünürəm ki, bu mənim atıncı və ya yeddinci səfərimdir. Sayını itirmişəm. Mən sadəcə hər zaman ölkənizin, xüsusilə də paytaxtınızın necə inkişaf etdiyini gördükdə heyran oluram. Çünki nazirlər və prezidentlər adətən paytaxtdan konarda çox şeyi görmürlər. Biz Sizin bu məsələyə şəxssən diqqət yetirdiyinizi və bu prosesdə iştirak etdiyinizi bilirəm.

İcazə verin nitqimin sonunda, cənab Prezident, Sizə və bütün Azərbaycan xalqına ən xoş arzularımı çatdırım. Mən bu gün və bu rəsmi səfərdən əlavə bir çox görüşlərdə bizim sıx əməkdaşlığımızın davam etdirilməsini səbirsizliklə gözləyirəm.

Çox sağ olun, cənab Prezident!

Azərbaycan olmadan Şərq və Qərb arasında bağlantı problemlidir

Bakı, 22 aprel 2026-cı il

Baku, April 22, 2026

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Latviya Prezidenti Edgars Rinkeviçs tədbirdə iştirak ediblər

Aprelin 22-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Latviya Respublikasının Prezidenti Edgars Rinkeviçsin iştirakı ilə Azərbaycan-Latviya biznes-forumu keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçıları tədbirdə çıxış ediblər.

Əvvəlcə Azərbaycan Prezidenti çıxış etdi.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

-Cənab Prezident, rəsmi nümayəndə heyətinin üzvləri, Latviyadan gələn qonaqlar, xanımlar və cənablar.

Latviya Prezidentini rəsmi səfərdə qəbul etməkdən çox məmnunam. Bizim əla müzakirələrimiz oldu və sənədlər imzalandı. Müzakirə etdiyimiz bir çox məsələlərdə iqtisadi tərəfdaşlıq mövzusu da var idi. Xüsusilə bu gün təşkil olunan biznes-forum birlikdə çalışmaq üçün qarşılıqlı istəyimizi real şəkildə nümayiş etdirir.

Məmnunam ki, cənab Prezidenti Latviyadan olan iş adamlarının böyük qrupu müşayiət edir. Əminəm ki, onların azərbaycanlı həmkarları ilə təmasları maraqlı və məhsuldar olacaq. Əlbəttə ki, istənilən biznes fəaliyyətinin arxasında bir neçə əməliyyat - ilk növbədə biznes qurduğunuz ölkədəki sabitlik, proqnozlaşdırılma imkanı, biznes və investisiya mühiti, həmçinin bağlantılar, ixrac bazarlarına çıxış imkanları və daxili bazarın həcmi kimi bir çox digər amillər.

Biz Azərbaycanda ölkəni tamamilə neft və qazdan asılı olan bir dövlətdən öz iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi prosesi ilə fəxr edə biləcəyik bir ölkəyə çevirmək üçün çox işlər gördük. Ümumi daxili məhsulun strukturuna nəzər salsaq, son dörd-beş il ərzində sürətli artımın şahidi oluruq. ÜDM-də qeyri-neft sənayesinin payı 50 faizdən artaraq 70 faizi keçib və bu proses davam edir. Bu isə o deməkdir ki, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi artıq realıdır.

İndi biz ixracatımızın şaxələndirilməsi üzərində fəal işləyirik, baxmayaraq ki, bunu etmək çətin olacaq. Çünki Azərbaycanda təbii qaz hasilatı artır və artacaq. Hasil etdiyimiz qazın böyük hissəsi isə ixrac olunur. Beləliklə, qeyri-neft-qaz sektoru əla sənaye və iqtisadiyyat artan hasilat profili və beynəlxalq bazarlarda, ilk növbədə Avropa bazarlarında artan tələbatla uzlaşmalıdır.

İstər yerli, istərsə də xarici investorlar üçün maliyyə sabitliyi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu sahədə də yaxşı nailiyyətlər haqqında danışa bilərik. Maliyyə sistemimiz sabitdir. Biz strateji plana əsaslanaraq borclanmadan asılılığımızı tədricən azaldıq. Bu gün biz yalnız yüksək texnoloji fəaliyyət tələb edən layihələr üçün Dünya Bankı, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Asiya İnkişaf Bankı, Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankı və digər bu kimi aparıcı beynəlxalq qurumlardan kredit alırıq.

Xarici borcun azaldılması planının yerinə yetirildiyini düşünürəm. Xarici borcumuz ÜDM-in 6,1 faizinə bərabərdir. Valyuta və qızıl ehtiyatlarımız xarici borcumuzun 18 dəfədən çox üstələyir. Başqa sözlə, biz xarici öhdəliklərimizi, zənnimcə, bir neçə ay ərzində sifirə endirə bilərik.

Lakin təbii ki, əlavə investisiyalara böyük ehtiyac var. Bu da ilk növbədə işğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur ərazilərinin yenidən qurulmasına və bərpasına yönəldilib. Investisiya prioritetləri aydındır. Biz bunu artıq qismən müzakirə etmişik və müzakirə etməyə davam edəcəyik.

Həmçinin əminəm ki, azərbaycanlı həmkarlar qonaqlara rəqəmlər barədə məlumat veriblər. Son iyirmi il ərzində iqtisadiyyatımız 350 milyard ABŞ dollarından çox investisiya qoyulub ki, bunun da təqribən yarısı - 170 milyard ABŞ dolları xarici mənbələrdən gələn investisiya-

lardır. Beləliklə, investisiya üçün əlverişli mühitin yaradılması qarşımızda duran hədəflərdən biri idi və buna böyük mənada nail olub.

Planlarımıza gəlincə, biz Azərbaycanda və həmçinin xaricdə, əsasən qonşu ölkələrdəki və Avropa İttifaqı zonasındakı enerji aktivlərinə investisiya qoymağa davam edirik. Bu, Avropa Komissiyası tərəfindən də dəstəklənir. Avropa Komissiyası ilə bir neçə əməkdaşlıq formatı var ki, onlardan biri də enerji əməkdaşlığıdır.

Avropa Komissiyası öz ictimai bəyanatlarında hər zaman Azərbaycanı enerji sahəsində etibarlı tərəfdaş adlandırır və bu enerji əməkdaşlığı böyüyür. Biz neft satışı ilə başladıq, indi təbii qaz, elektrik enerjisi, neft-kimya məhsulları ixrac edirik və "yaşıl enerji" ixrac etməyi planlaşdırırıq. Portfelimizdə olan sermayə sahələrinə də bənzər Günəş və külək potensialına malik bərpaulunan enerji mənbələridir.

Biz artıq böyük oyunların ciddi marağına səbəb olmuşuq. Bizim planımız, - hansı ki, təkə nəyiyyət deyil, həm də imzalanmış hüquqi qüvvədə malik müqavilələrə əsaslanıb, - 2032-ci ilə qədər 8 qıvavatlıq Günəş, külək və hidroenerji gücünə malik olmaqdır və bu, tamamilə realdır. Biz elektrik enerjisi istehsalı üçün istifadə etdiyimiz təbii qazı böyük ölçüdə bərpaulunan enerji ilə əvəz edəcəyik. Bu isə hazırda beynəlxalq bazarlarda çox ehtiyac duyulan bir neçə milyard kubmetr qaza qənaət etməyimizə imkan verəcək.

Bu qaza hər zaman ehtiyac olub, son bir neçə ildə ehtiyac artmışdı, son bir neçə ayda isə daha da artmış oldu. Planımız istehsal və mütləq şəkildə ixracı artırmaqdır. Bu gün Avropa İttifaqının 10 üzvü Azərbaycandan təbii qaz alır. Ölkələrin ümumi sayı 16-dır və bu göstərici üzrə biz dünyada birinci yerdəyik.

Biz ən böyük hasilatçı və ixracatçı deyilik, bəzən daha böyük oyunçular var. Lakin boru kəmərləri vasitəsilə qaz ixrac edən ölkələr arasında təchizat coğrafiyasına görə biz birinciyik.

Avropa İttifaqına üzv olan ölkələr üçün Azərbaycan qazı və nefti onların enerji istehlakı portfelinin ən böyük hissəsini təşkil edir. Əsasən keçmişdə, indi və gələcəkdə diqqət yetirəcəyimiz digər sahə bağlantıdır. Burada coğrafiya investisiyalarımızla və Azərbaycanın açıq donizə çıxışı olmayan ölkədə beynəlxalq nəqliyyat qovşağına çevrilməsi üçün uzunmüddətli siyasətlə tamamlanır. Bu, artıq baş verib və Şərqdən Qərbə və əks istiqamətdə, Şimaldan Cənuba və əks istiqamətdə nəqliyyat dəhlizləri artıq fəaliyyət göstərir. Azərbaycan ərazisində aparılan bütün tikinti işləri tamamlanmışdır. İndi gördüyümüz işlər isə müasirləşməyə, yeni fiziki infrastrukturun yaradılmasına, rəqəmsallaşdırılmaya, o cümlədən sənə sənə tərəfindən yaradılan imkanlara investisiyaların yatırılmasından ibarətdir ki, Azərbaycan ərazisindən daşımalar bugünkü geosiyasi vəziyyətdə nöinki təkə ön təhlükəsiz, lakin, eyni zamanda, daşıma haqları və zamanı nöqtəyi-nəzərdən rəqəbatlı olsun. Burada investisiyalar üçün böyük imkanlar var, çünki bu gün Azərbaycan olmadan Şərq və Qərb arasında bağlantı problemlidir. Dediym kimi, biz buraya çoxlu investisiyalar yatırırmış və dost ölkələrlə, birbaşa qonşularımızla və qonşularımızın qonşuları ilə əməkdaşlıq edərək yüklər üçün təhlükəsiz və etibarlı nəqliyyat marşrutunu təmin edə bilmişik. Yeri gəlmişkən, Azərbaycan ərazisindən keçən yüklərin həcmi ildən ildən artır.

Bu gün biz əsasən ölkələrimiz arasında kənd təsərrüfatı sahəsində əməkdaşlıqla bağlı olan fərsətləri də müzakirə edirik. Birgə İqtisadi Komissiyamızın həmsədrliyinin hər ikisi kənd təsərrüfatı naziridir. Əlbəttə ki, əhalimizin qırx faizindən çoxunu kənd yerlərində yaşadığını nəzərə alaraq bu məsələ bizim hökumətimiz üçün prioritetlərdən biri olmağa davam

edəcək. Orada yaxşı infrastruktur yaradılıb və rayonlarda biznes imkanları var. Əlbəttə ki, onlar paytaxtda olan biznes imkanlarından fərqlidir. Buna görə də kənd təsərrüfatı, turizm, su ehtiyatlarının idarəedilməsi - bütün bu sahələrdə dövlət və özəl şirkətlər Azərbaycanda layihələr həyata keçirirlər. Hesab edirəm ki, Latviya investorları üçün bu fərsətləri nəzərdən keçirmək də maraqlı olardı. Həmçinin Ələt Azad İqtisadi Zonası da yaxşı xidmətləri təmin edir və böyük həcmdə xarici investisiyaların cəlb olunmasına artıq imkan yaradan investisiyayönümlü qanunvericilik mövcuddur. Buna baxmayaraq bu gün aydındır ki, xarici investisiyaları cəlb etmək asan bir iş deyil. Lakin hesab edirəm ki, qanunverici baza və əsas dəniz limanlarına və dəmir yoluna yaxınlıq Ələt Azad İqtisadi Zonasını cəlb edəcək.

Müzakirə etdiyimiz və bəlkə də potensial əməkdaşlıq sahəsi olacaq məsələlərdən biri də müdafiə sənayesidir. Biz hər iki ölkənin bu sahədə imkanlarını fəal şəkildə inkişaf etdirdiyini öyrəndik. Bizə gəldikdə isə biz müdafiə sənayesi sahəsində fəaliyyət göstərən şirkətlərimizin, - söhbət əzəl və dövlət şirkətlərindən gedir, - məhsullarını böyük sayda ölkələrə artıq ixrac edirik. Beləliklə birgə istehsal sahəsində əməkdaşlıq, işbirliyin yaradılması bizim nəzərdən keçirə biləcəyimiz məsələlər ola bilər. Bir çox digər məsələlər də var.

Bu gün etdiyimiz qısa çıxışlarımızda tərəfdaşlığın bütün sahələrini əhatə etmək çətinidir. Lakin mən əminəm ki, forum ərzində və ondan sonrakı təmaslarda, - çünki əlbəttə bu tədbirin təcrübə edilməsi üçün sonrakı təmaslar olmalıdır, - bir çox digər imkanlar araşdırılacaqdır. Sözsüz ki, biz bir ölkə olaraq və mən əminəm ki, biznes dairələrimiz də Latviyada, Sizin prioritet hesab etdiyiniz layihələrdə investisiya imkanlarında maraqlıdır.

Bu gün müzakirə etdiyimiz kimi, biz hər iki ölkənin uğurlu əməkdaşlıq edə biləcəyi potensial layihələrin siyahısını tərtib edə bilərik. Sonuncu məsələ isə Prezidentin səfərinin əhəmiyyəti ilə bağlıdır. Mən dövətə qəbul etdiyinizə görə Sizə bir daha minnətdarlığımı bildirirəm. Mən təkbətək görüşümüzün, nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə keçirilən görüşdən və nahar zamanı apardığımız müzakirədən çox məmnun qaldım. Bir daha təşəkkür edirəm, Sizə yaxşı vaxt keçirməyi arzu edirəm. Əminəm ki, bizim biznes nümayəndə heyətləri bütün müsbət tendensiyaları dəstəkləyəcəklər. Bir daha xoş gəlmisiniz.

X X X

Sonra Latviya Prezidenti çıxış etdi.

Prezident Edgars Rinkeviçsin çıxışı

- Cənab Prezident, nazirlər, həm Azərbaycanın, həm də Latviyanın biznes ictimaiyyətinin nümayəndələri.

Əvvəlcə, cənab Prezident, bizi qəbul etdiyiniz üçün və biznes-forumda iştirak edərək hər iki ölkədən olan sahibkarların qarşısında çıxış etdiyiniz üçün çox sağ olun. Sizin çıxışınızdan sonra danışmaq çox asandır, çünki Siz hər məqamı əhatə etdiniz və mən Sizinlə razılığa bilərəm. Əlavə edə biləcəyim yeganə məsələ Latviyanın, Latviyada olan imkanların kiçik reklam edilməsi ola bilər. Azərbaycanın prioritetlərini və inkişafını məharətlə vurğuladığınız üçün hesab edirəm, əlavə etmək lazımdır ki, Latviya da Azərbaycanla əməkdaşlığa, ticari əlaqələrini dərinləşdirməyə və genişləndirməyə hazırdır.

Tarixə nəzər salsaq görərik ki, Bakı neft hasil edən şəhərə çevrilən zaman XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəllərində bir çox latviyalılar artıq burada mühəndis, müəllim kimi iş taparaq çalışıblar. Bizim həm iqtisadi, həm də mədəni bağlantımız düşündüyümüzə daha da böyük və daha da genişdir. Hesab edirəm ki, təlatümlərin baş verdiyi bu vaxtda, - mən Avropada və Yaxın Şərqdə baş verən hadisələri, bütün

geosiyasi çağırışları nəzərdə tutaraq, - biz yaxşı və etibar etdiyimiz tərəfdaşlarımızla yeni əməkdaşlıq yollarını tapmağa çalışırıq. Azərbaycan həmşə Latviya üçün Cənubi Qafqazda və əslində daha geniş regionda əsas ticarət tərəfdaşı olub, ticarət tərəfdaşdır və ticarət tərəfdaşı olmağa davam edəcəkdir.

Prezidentin elə indicə qeyd etdiyi kimi, müzakirələrimizin əsas hissəsi iqtisadi və ticari əlaqələrə həsr olunmuşdur. Mən sadəcə cənab Prezidentin dediyini təkrarlamaq istəyirəm. Müdafiə sənayesi sahəsində əməkdaşlığı inkişaf etdirmək üçün böyük maraq var. Biz görürük ki, müdafiə sənayesində texnologiyalar çox sürətlə inkişaf edir. Hazırda, elə biz danışdığımız zaman süni zəka, fərqli həll variantları ixtira olunur. Bilirəm ki, burada, Azərbaycanda çox yaxşı potensial var. Lakin mən, həmçinin qeyd edə bilərəm ki, Latviyanın da çox sürətlə inkişaf edən müdafiə sənayesi var. Dronlar, dron əleyhinə sistemlər yalnız görünən hissədir, bununla belə, müdafiə sənayemiz müxtəlif layihələr üzərində işləyir və müdafiə sənayemiz həm Avropada, həm kənarında tərəfdaşları tapmaq və onlarla əlaqələri gücləndirməkə maraqlıdır.

Nəzərə alsaq ki, burada həmin sənayenin nümayəndələri əyləşib, ümidvaram ki, bizim yaxın vaxtlarda müəyyən gözlənilən və real nəticələrimiz olacaq. Prezidentin təklifi ilə mən Ağ Şəhəri ziyarət etdim. Bu, mənə çox böyük təəssürat bağışladı. Cənab Prezident, mənə söylədilər ki, bu layihə 15 ildən az müddətdə həyata keçirilib. Bildirdilər ki, bu ideya hələ 2011-2012-ci illərdə hazırlanıb və Siz əvvəlcə çirklənmiş əraziləri təmizləməyə müvəffəq oldunuz, sonra isə memarlıq mütəxəssisləri yaradaraq, XX əsrə uyğun müasir şəhəri yaratdınız.

Bu, Azərbaycanın potensialını göstərir. Həmçinin inanıram ki, istər memarlıq, istərsə də mühəndis təklifləri və ya dizayn sahəsində öz ekspert bacarıqlarını təqdim etmək məqsədilə bu cür layihələrə qoşulmaq və iştirak etmək üçün sərmayədarlara və digər ölkələrə böyük dəvət var. Burada, görürəm ki, bizim potensialımız var və Latviyanın bu sahədə çox təklifləri mövcuddur.

Biz, həmçinin kənd təsərrüfatı sahəsində əməkdaşlığı xeyli müzakirə etdik. Belə alınıb ki, həm bizim, həm də sizin tərəfdən Hökumətlərarası Komissiyamızın həmsədrliyi kənd təsərrüfatı nazirləridir. Düşünürəm ki, bu sahədə ticarətin artırılması yollarını araşdırmaq imkanları çox böyükdür, çünki biz rəqəbat aparın tərəf deyilik.

Əslində, biz bir-birimizi tamamlaya bilərik. Əlbəttə, həll olunmalı məsələlər hər zaman var. Məsələn, yoxlamalar, sertifikatlaşdırma və sairə. Lakin biz çox müsbət yanaşıırıq ki, Azərbaycanın hakimiyyət orqanları və hökuməti bu yaxınlarda qərar qəbul etdilər ki, biz bu sahədə ticarətə və mübadilələrə imkan yaradacağıq. Latviya meşələr ölkəsidir və bizim meşə ehtiyatlarını idarə olunmasında zəngin təcrübəmiz var.

Buradan belə çıxır ki, Latviyada kənd təsərrüfatı naziri meşəçilik məsələlərinə də cavabədbindir. O, həmin sahədə Latviya da hökumətin həyata keçirdiyi bütün siyasətə görə məsuliyyət daşıyır. Beləliklə, biz sözlədiyiniz proqramın icrası, ağacların əkilməsi, Azərbaycanda, o cümlədən azad edilmiş ərazilərdə meşəçilik işlərinin icrasında imkanların artırılmasına hazırıq və bunda maraqlıyıq. Burada mən, həmçinin təhsil və təlim sahələrində əyani əməkdaşlıq imkanını görürəm.

Biz, həmçinin digər sahələr, eczacılıq sənayesi haqqında söhbət apardıq. Bağlantılar məsələsinə nəzər saldıq. Bir daha qeyd edirəm ki, Latviya hər zaman Şimali və Mərkəzi Avropa üçün giriş qapısı olub.

Bəzi geosiyasi hadisələr cərəyan edir və biz onları maneə kimi deyil, hava limanlarında yük infrastrukturunun, hava

daşımalarının, digər daşıma yollarının və logistikanın inkişaf etdirilməsi imkanı kimi görürük. Çünki bu sahələr ölkələrimizin təqdim edəcəyi və əslində, bir-birini tamamladığı sahələrdir. Burada, həmçinin Latviyanın xeyli ekspert bacarıqları var. Burada bir az çətinliklə üzləşirəm, yəni əgər mən və ya cənab Prezident hansısa məsələni qeyd etmiriksə, bu, o demək deyil ki, biz onu yaddan çıxardıq, yaxud o, vacib deyil. Sadəcə, müəyyən vaxt çərçivəsi var. Bir sözlə, mən çox ümid edirəm ki, cənab Prezidentlə və onun nazirləri ilə apardığımız danışıqlar və bu biznes-forum işgüzar dairələrimizə əməkdaşlıq yollarını tapmaq, yeni ideyaları qazanmaq, ola bilsin, əvvəlki layihələrə yenidən nəzər salmaq, onları gündəmə gətirərək, hazırlamaq kimi işlərə təkan verəcək. Düşünürəm ki, Azərbaycan Prezidenti və mənəm iştirakımla gördüyünüz və eşitdiyiniz odur ki, biz ticari və iqtisadi əlaqələrimizə önəm veririk. Bəli, bəzi tarixçəmiz oldu. İqtisadi və ticari münasibətləri müəyyən dərəcədə əngəlləyən COVID dövrü oldu.

Çıxış etdiyimiz zaman regionda müəyyən hadisələr cərəyan edir. Lakin, düşünürəm ki, hadisələr həm hökumətlərimizi, həm işgüzar dairələri birgə işdən ayırmalı deyil. Avropa İttifaqının, İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının, o cümlədən NATO-nun üzvü kimi Latviya Azərbaycan ilə həmin təşkilatlar, eləcə də ikitərəfli təşkilatlar arasında əməkdaşlıq üçün işləməyə və dəstək verməyə, iqtisadi əlaqələrin təşviqi üçün bütün ekspert bacarıqları ilə bölüşməyə hazırdır. Biz, həmçinin bir faktı da yüksək dəyərləndiririk ki, Azərbaycan nöinki Latviya, o cümlədən bir çox Avropa ölkəsi üçün həm siyasi, həm iqtisadi sahədə və ən vacibi isə, energetika sahəsində strateji tərəfdaşdır.

Cənab Prezident Azərbaycanla hazırda hansı işlərin aparıldığını artıq qeyd etdi. İnanım mənə, Avropada və o cümlədən bizim regionda bu, yüksək dəyərləndirilir. Qeyri-müəyyənlik dövründə etibarlı tərəfdaşların əldə olunması ən mühüm sərəvətdir.

Latviyanın iqtisadi inkişafı sabitdir. Bizim həll olunmalı çox çağırışlarımız var. Mən tam əminəm ki, elə indicə təsvir etdiyimiz həmin stratejiyalar vasitəsilə sərmayə yollarını tapmağa çalışmalıyıq.

Sərmayələr birtərəfli olmur. Düşünürəm ki, ideyalar Azərbaycandan, sərmayədarlardan daxil olur və onlar Latviyaya sərmayə yatırmaq üçün imkanları araşdırmalı və bundan yararlanmalıdırlar. Həmçinin, ya birgə müəssisə, yaxud, burada müxtəlif texnoloji sahələrdə sərmayədar olmağa maraq göstərən Latviya şirkətləri də var.

Bir sözlə qeyd etmək istəyirəm ki, bizim əla siyasi müzakirələrimiz oldu. Tam razıyam ki, burada müxtəlif məsələlərə aid çox yaxşı müzakirəmiz oldu. Bilirsiniz, bundan kimsə mütləq yararlanmalıdır, çünki cənab Prezidentlə razılaşdığımız kimi, müəyyən vaxtdan sonra görüşəcəyik. Mən, həmçinin Azərbaycan Prezidentini Latviya Respublikasına rəsmi səfərə dəvət etdim. Çox güman ki, səfər gələn il baş tutacaq.

Beləliklə, hamımızın - prezidentlərin, hökumətlərin və biznes icmalarının növbəti görüşümüzə qədər təxminən bir il vaxtı var. Çox ümid edirəm ki, sonra Riqada görüşdüyümüz zaman bizim nöinki bölüşməyə gözəl ideyalarımız, o cümlədən bu biznes-forumdan sonra baxacağımız çox konkret nəticələrimiz olacaq. Bir sözlə, biznes-foruma çox məhsuldar iş arzu edirik.

Mən tədbirdə iştirakına, Latviya və həmçinin ticari əlaqələrə çox müsbət münasibət bəslədiyinə görə Prezident Əliyevə şəxsən təşəkkürümü bildirirəm. Mən Sizinlə işimizi davam etdirməyi səmimiyyətlə arzulayıram. Belə də, davam etməlidir.

Çox sağ olun.

YAP İdarə Heyətinin iclası keçirilib

Aprəl 22-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) İdarə Heyətinin növbəti iclası keçirilib. İclasda Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin 24-cü maddəsinə uyğun olaraq Mərkəzi

Seçki Komissiyasının (MSK) üzvü seçilmək üçün Yeni Azərbaycan Partiyasının namizədlərinin Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edilməsi məsələsinə baxılıb.

YAP Södrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov YAP-ı MSK-da təmsil edəcək namizədləri İdarə Heyətinin müzakirəsinə təqdim edib. Pənahov Məzahir Məhəmməd oğlu,

lu, Qasımov Rövşət Afət oğlu, İbrahimov Ramiz Hilal oğlu, Paşayev Hüseyn Məmməd oğlu, Məmmədov Elmar Eldar oğlu və Abdullayeva Sevinc Qurban qızının Mərkəzi Seçki Komissiyası-

nın əsas, Mustafayeva Elnarə Eyyub qızının isə əvəzedici üzvü seçilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdimat verilməsi barədə qərar qəbul edilib. İclasda yekun vuran

YAP Södrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov irəli sürülmüş namizədlərin göstərilən etimadı doğruldacağına əminliyini ifadə edərək onlara uğurlar arzulayıb.

Sülhə qarşı "hibrid təhlükə" ...

Fransanın başçılıq etdiyi komanda yenidən Cənubi Qafqazı qarışdırmaq niyyətindədir

2020-ci il Vətən müharibəsindən sonrakı ilk 3 ildə Ermənistan ilə Azərbaycan arasındakı problemin sülh masasında həlli istiqamətində "aktivlik göstərən" tərəflərdən biri məhz Avropa İttifaqı idi. Bir müddət sonra Aİ-nin (Fransanın planı üzrə) "sülh həlmi" adı altında fərqli maraqlara "istinad" etdiyi məlum oldu. Xüsusilə, açıq erməni yandaşlığı etmələri, Cənubi Qafqazda sabitliyin yaranmasına mane olmaq istəmələri onların əsl planlarını üzə çıxardı. Üstəlik, Azərbaycan-Ermənistan sərhəddinə "missiya" adı altında kəşfiyyat qrupu göndərmələri də bəllidir. Bütün bunlar kompleks şəkildə Fransanın rəhbərlik etdiyi "komandanın" sülh yox, status-quo axtarışında olduğunu sübut etdi. Azərbaycan isə bununla barışmadı - Cənubi Qafqazın yeni reallıqlarının dəyişməz olması praktik şəkildə ortaya qoyuldu. Bir günlük antiterror əməliyyatları bu cəhədlərə verilən ən layiqli cavab idi.

Artıq situasiya dəyişib - Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh prosesi mühüm bir yol qət edib. Ötən ilin avqustundan etibarən sülh prosesində, münasibətlərin normallaşması yönündə əsaslı addımlar atılıb. Bununla belə, deyərsən erməni lobbisinin təsiri altında olan bəzi qruplar yenə "sakitləşmək" istəmir. Son hadisələr də bunu təsdiqləyir. Avropadan yenə də "özfəaliyyət" səsləri və cəhdləri eşidilməyə başlayır.

"Hibrid təhdid missiyası", yoxsa...

Qeyd edək ki, Avropa İttifaqı (Aİ) ölkələrinin xarici işlər nazirləri Ermənistan seçki proseslərinə xarici müdaxilə, kibercümlər və qanunsuz siyasi maliyyələşmə də daxil olmaqla hibrid təhdidlərə qarşı mübarizədə İrəvana dəstək verərək yeni mülki missiyanın yaradılmasını təsdiqləyiblər. Missiya yaxın aylarda fəaliyyətə başlayacaq. Onun mandatı iki il müddətinə nəzərdə tutulub, rəsmi adı isə Avropa İttifaqının Ermənistan Respublikasındakı Tərəfdaşlıq Missiyasıdır (EUPM Armenia).

İlk baxışdan bu addım, Ermənistan keçiriləcək parlament seçkilərinə hədəflənmiş kimi görünür. Daha açıq kontekstdə izah etsək, seçkilərdə Nikol Paşinyana əsas rəqib olacaq Samvel Karapetyanın Rusiya vətəndaşı olması məsələsinə əsas mahiyyətini təşkil edir. Aprelin 1-də

Kremlə Rusiya prezidenti ilə Ermənistanın baş naziri arasındakı fikir mübadiləsi də seçkilərin gərgin keçəcəyini təsdiqləyən faktordur. Qeyd edək ki, Rusiya Karapetyanın seçkilərdə iştirakına şərait yaradılma-

sını "arzulayır". Ermənistan isə hələlik mövcud olan Konsültasiyasına istinad edərək bunun mümkünsüzlüyünü bildirir - səbəb isə ayındır: Karapetyan rusiya vətəndaşlığını daşıyır.

Beləliklə, Avropa önləyici addımlar axtarındadır. Qısa tezislərlə ifadə etsək, bu missiyanı göndərməklə Aİ : - Ermənistan keçiriləcək parlament seçkilərinə Rusiya nüvə müdaxiləsinin qarşısını ön-

lənəyə çalışır; - ABŞ-in rolu ilə regionda yaranan sülh prosesinə yenidən "iştirakçı" qismində qatılmaq istəyir; - Məhz bu yolla yeni iqtisadi transformasiyada təmsil

olunmağa niyyətlenib. Beləliklə, Ermənistan "hibrid hücumlar" dedikdə daha çox daxili siyasi proseslərə xaricdən müdaxilələr barədə danışılır. Amma unudulur ki...

Missiya marağı haradan yaranıb?

yan da daxil olmaqla bir sıra revanşist qüvvələr, eləcə də xaricdən maliyyələşən müəyyən qüvvələr həll olunmuş Qarabağ məsələsinə yenidən gündəmə gətirməyə çalışırlar. Sülh prosesinin inkişafından narahat olanlar hətta Ermənistanın siyasi hakimiyyətinin verdiyi bəyanatların belə ziddinə addımlar atmağa çalışır. Məlumdur ki, baş nazir Nikol Paşinyan istər Avropa Komissiyasının toplantısında, istərsə də Rusiya prezidenti ilə görüşdə Qarabağ məsələsinin artıq müzakirə mövzusu olmadığını, Qarabağı könüllü tərk edən ermənilərə Ermənistan pasportunun verilməyini, Konstitusiyada müvafiq dəyişikliklərin olunacağına dilə

götürmüşdü. Bu isə erməni lobbisini və onların dəstəkçilərini narahat edir. Çünki sülhün imzalanması onların regiona müdaxilə imkanlarını sifə endirəcək. Hər hansı bir revanşist iddianın qalmadığı ortada Aİ üzvü olan bəzi dövlətlər özlərinin xəbis planlarını işlədə bilməyəcəklər. Bir çox siyasi şərhçilər də təsdiqləyirlər ki, yeni "missiyanın" bir missiyası da məhz bu istiqamətə hədəflənib - Cənubi Qafqazdakı sülh prosesinə mane olmağa çalışsan ölkələr bu "missiya" vasitəsilə planlarını həyata keçirmək üçün fərqli müstəvilərdə revanşistləri "stimullaşdırır" bilər. Başqa sözlə, sülhə qarşı hibrid təhlükə yarırdarlar...

Belçika və Niderland üçün "qatar gedib"...

Burada əsas fəallığı Qərbdəki erməni lobbisi, Belçika, Niderland və s. kimi ölkələrin parlamentlərində fəaliyyət göstərən bəzi deputatlar öz üzvlərinə götürüblər. Avropa parlamenti də siyahıdan kənar da deyil - fəaliyyətin başında isə hər zaman olduğu kimi Fransa dayanır. Niyə məhz Fransa? Vətən müharibəsindən ötən dövrdə rəsmi Paris müxtəlif yollarla Cənubi Qafqazda formalaşan yeni reallıqlara qarşı cəbhə açıb. Özüni "beynəlxalq hüququn təminatçılarında sayan", BMT TŞ üzvü olan bu ölkə hətta qonarda separatçı rejimi tanımağa belə cəhd göstərib. Bu isə onu göstərir ki, Fransa bölgə-

dəki yeni siyasi reallıqları pozmaq üçün hər an "hücum" keçməyə hazırdır. Son zamanlar Fransa rəsmilərinin və ya parlamentinin Ermənistan-Azərbaycan sülh prosesi, ümumilikdə bölgədəki yeni proseslərlə, müharibə cinayətkarlarının ədalət mühakiməsində cəzalandırılması və bu kimi məsələlərlə bağlı susmağı isə ilk baxışdan aldadıcı görüntüdür - Fransa hələ müharibə dövründə Azərbaycana qarşı apardığı mübarizədə bütün müstəvilərdə açıq kontekstdə uduzdu. Rəsmi Paris anlayır ki, yeni mərhələdə başladacağı "mübarizədə" də məğlubiyyətə məhkumdur. Bu səbəbdən indiki halda Fransa prosese

si özünün Aİ-dəki "müttəfiqləri" olan Belçika və Niderland kimi ölkələrin əli ilə gərdürməyə çalışır. Bu iki ölkədə bir neçə gün öncə Azərbaycana qarşı "qətnamə aktivliyi" yaşanması da bunu sübut edir. Hər iki ölkə 6 ildir ki, revanşist ermənipərəstlər tərəfindən "çalınan hava" ilə yenidən gündəliyinə pozmaq cəhdləri, regionda yenidən gərginlik yaratmaq istəyidir. Avropa dərək edir ki, Cənubi Qafqazda Azərbaycanın qətiyyəti ilə yaranan yeni siyasi reallıqlar iqtisadi konfigurasiyada da mühüm dəyişikliklərə səbəb ola-

Halbuki müşahidələr göstərir ki, hibrid hücumlar bununla məhdudlaşmır. Ortada başqa nüanslar da var - seçki prosesində Savpel Karapet-

Bu "ox" da "daş" a dəyəcək...

Beləliklə, Fransanın başçılığı, Belçika və Niderlandın dəstəyi ilə Avropa Parlamentinin Cənubi Qafqazdakı sülh prosesini yenidən hədəfə aldığına şahidi oluruq. Məqsəd sülh gündəliyini pozmaq cəhdləri, regionda yenidən gərginlik yaratmaq istəyidir. Avropa dərək edir ki, Cənubi Qafqazda Azərbaycanın qətiyyəti ilə yaranan yeni siyasi reallıqlar iqtisadi konfigurasiyada da mühüm dəyişikliklərə səbəb ola-

caq. Avqustda Vaşinqtonda razılaşdırılan Zəngəzur dəhlizi (TRİPP) layihəsinin reallaşması, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülhün imzalanması, yeni yaranan iqtisadi münasibətlərin daha da dərinləşməsi nəinki bölgədə, ümumən global situasiyada yeni dəyişikliklərə yol açacaq. Cənubi Qafqaz özünün yeni siyasi-iqtisadi xəritədəki yerini dəyişdirəcək. Paralel olaraq Ermənistan da asılılıqdan xilas olacaq - bu

isə Avropaya, xüsusilə Fransa və onun əlaqəliyinə yerinə yetirənlərə sərf etmir. Bu baxımdan da, sülhə zərbə vurmaq üçün yeni taktika seçilib - amma bu taktika da əvvəlliklər kimi fiaskoya məhkumdur. Çünki Bakının ortaya qoyduğu qətiyyət birmənalı şəkildə sülhün imzalanmasını şərtləndirir. Bu qaçılmazdır, geriye dönüşü olmayan bir prosesdir...

Pərviz SADAYOĞLU

ABŞ-ın texnologiya nəhəngi Azərbaycanda

“NVIDIA” şirkəti süni intellekt şəbəkələri, 6G infrastrukturunu və Data mərkəzi quracaq

Dünyanın global texnologiya nəhəngi və süni intellektli çip istehsalçısı olan ABŞ-ın “NVIDIA” şirkəti Azərbaycanda rəqəmsal infrastruktur quruculuğunda yaxından iştirak edəcək. Bu günlərdə “Azerconnect Group” və “NVIDIA” arasında imzalanmış tərəfdaşlıq müqaviləsinə əsasən, Amerika şirkəti ölkəmizdə rəqəmsal ekosistemin mühüm xidmət növlərindən biri olan “GeForce NOW”u təqdim edəcək. Bu, əməkdaşlığın başlanğıcı olmaqla digər ekosistemlərin də qurulmasında əsaslı zəmin yaradacaq. Dünyanın bir nömrəli süni intellekt üzrə çip istehsalçısının Azərbaycanda “Hopper” arxitekturasının qurulması, bir sıra IT modellərinin yaradılması, bir sözlə, rəqəmsal infrastrukturunun modernləşdirilməsində yaxından iştirakı nəzərdə tutulur.

“FinTech”, “AdTech” və s. rəqəmsal xidmətlər sahəsində fəaliyyət göstərən “Azerconnect Group” müxtəlif ölkələrdə enerji, telekommunikasiya, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən “NEQSOL Holding” beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir və “NVIDIA” ilə tərəfdaşlıq ölkəmiz üçün mühüm fürsət sayıla bilər. ABŞ texnologiya liderinin telekommunikasiya və biznesin inkişafı üzrə vitse-prezidenti

Kris Penrouz bildirib ki, əməkdaşlığın perspektivləri böyükdür və növbəti mərhələlərdə süni intellekt əsaslı şəbəkələr, 6G infrastrukturunu və süni intellekt Data mərkəzinin yaradılması prioritet istiqamətləri müəyyən edilib. K.Penrouz strateji planın icrası sayəsində ölkəmizin regionda süni intellektin əsaslı innovativ həllərinin tətbiqi mərkəzinə çevriləcəyinə əminliyini ifadə edib.

Rəqəmsal texnologiyalar iqtisadi inkişafda həlledici rol oynayır

Hazırda dünya ölkələrinin ortamüddətli və uzunmüddətli inkişaf ssenarilərində rəqəmsal strategiya və bu konseptin əsas baza hissəsi kimi süni və robot texnologiyalarının milli istehsalda payının artırılması başlıca yer tutur. “Rəqəmsal İqtisadiyyat Hesabatı 2024”ə görə, rəqəmsal texnologiyalar global iqtisadi inkişafda həlledici rol oynayır, lakin ekoloji və sosial aspektlər nəzərə alınmadıqda yeni risklər yaradır. İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (OECD) “Rəqəmsal İqtisadiyyat İcmalı 2024” hesabatına əsasən, üzv ölkələrdə İKT sektoru 2013-2023-cü illərdə orta hesabla illik 7,6 faiz böyümüş və bu göstərici ümumi iqtisadi artımı üç dəfədən çox üstələyib. Dünya İqtisadi Forumu isə göstərmişdir ki, 2027-ci ilə qədər mövcud bacarıqların 44 faizi yenilənməlidir. Stanford Universitetinin “AI Index Report 2025” sonədinə görə, 2024-cü ildə respondent təşkilatların 78 faizi süni intellekt (AI) texnologiyalarından istifadə edib, yaradıcı AI sahəsinə qoyulan şəxsi investisiyalar isə 33,9 milyard ABŞ dolları olub.

Texnoloji infrastruktur və qabaqcıl texnologiyalara sərmayələr də rəqəmsal transformasiyanın həlledici şərtlərindədir. 2021-ci ildə bu sahəyə global sərmayələrin həcmi 650 milyard ABŞ dolları təşkil edib. 2035-ci ilədək isə onun 1 trilyon ABŞ dollarını üstələyəcəyi proqnoz edilir. Sinqapur dövləti özəl tərəfdaşlığı və kibertəhlükəsizlik siyasəti hesabına Asiyanın rəqəmsal mərkəzinə çevrilməyi hədəfləyir, Böyük Britaniya isə rəqəmsal infrastrukturunun möhkəmləndirilməsini prioritet kimi müəyyən edir. İstehlakçı davranışları da köklü dəyişikliklərə məruz qalır. “Digital 2025” hesabatına görə, e-ticarət illik 15-25 faiz artım tempi ilə inkişaf edib, fərdiləşdirilmiş xidmətlər, mobil ödənişlər və elektron pul kisələrinə tələbat əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlir. Bununla yanaşı, global investisiya riskləri də diqqət mərkəzində qalır. BMT-nin Ticarət və İnkişaf Konfransının “Dünya İnvestisiya Hesabatı 2025” sonədinə əsasən, 2024-cü ildə dünya üzrə birbaşa xarici investisiya axınları 11 faiz azalıb. Bu fakt rəqəmsal infrastruktur layihələrinin maliyyələşməsində dövlət-özəl tərəfdaşlıqların rolunu artırmağı və investisiya təşviqi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsini zəruri edir.

2026-2029-cü illərə dair Stratejiyyənin hədəfləri

Azərbaycan da global çağırışları nəzərə alaraq özünün rəqəmsal arxitekturasını gücləndirməyi əsas hədəf kimi müəyyənləşdirib. “Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafına dair 2026-2029-cü illər üçün Stratejiya”

sənədində ölkədə sahibkarlıq sahəsində rəqəmsal infrastrukturunun gətirib çıxardığı sub-nəşləndirilməsi və transformasiyanın sürətləndirilməsi, iqtisadiyyatın rəqəbətliyi yaxşılaşdırılması, innovasiya əsaslı inkişafın təşviqi, rəqəmsal bacarıqların gücləndirilməsi, eləcə də rəqəmsal iqtisadi fəaliyyətlərin dayanıqlılığının artırılması kimi prioritetlər nəzərdə tutulub.

Stratejiya informasiya texnologiyalarının və 4-cü Sənaye İnqilabının əsas texnologiyalarının (süni intellekt, böyük verilənlər, blokçeyn, bulud texnologiyaları, “ağıllı şəhər” həlləri və s.) sürətli inkişafı şəraitində rəqəmsal iqtisadiyyat ekosisteminin formalaşdırılması, onun dayanıqlılığının təmin edilməsi və bütün iqtisadi sahələrdə rəqəmsal transformasiyanın geniş tətbiqi prinsiplərinə əsaslanır.

Stratejiya çərçivəsində iqtisadiyyatın inkişafı üçün rəqəmsal infrastrukturun müasirləşdirilməsi, yeni rəqəmsal bizneslərin inkişafının təşviqi, startap və innovasiya yönümlü ekosisteminin dəstəklənməsi, iqtisadi qərarvermədə data əsaslı analitikanın tətbiqi, beynəlxalq rəqəmsal inteqrasiya və standartlaşdırmanın tətbiqi, həmçinin yaşıl və dayanıqlı rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafı prioritet istiqamətlər kimi müəyyən edilib. Stratejiyanın icrası nəticəsində iqtisadiyyatın rəqəmsal sektorunun ÜDM-də payının artırılması, rəqəmsal xidmətlərin keyfiyyətinin və əlçatanlığının yüksəldilməsi, iqtisadi sahələrdə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi səviyyəsinin genişləndirilməsi, rəqəmsal bacarıqlara malik ixtisaslı kadrların sayının artırılması, eləcə də Azərbaycan regional rəqəmsal mərkəzə çevrilməsi hədəflənir.

Startapların rəqəmsal sənayeyə inteqrasiyası

“Rəqəmsal dövlət” quruculuğu strategiyasına əsasən, rəqəmsal ticarətə yanaşı, sənayenin inkişafı etdirilməsi də nəzərdə tutulur. Bu

prosesin əsas hərəkətverici qüvvəsi kimi kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri arasında rəqəmsal transformasiyanın dəstəklənməsi, onlara maliyyə dəstəyi mexanizmlərinin göstərilməsi, ələlxüsus da, startapların və tədqiqat mərkəzlərinin sənaye ilə əlaqələndirilməsi məqsədilə vahid rəqəmsal ekosistemin yaradılması nəzərdə tutulur. Motivasiya tədbirləri çərçivəsində rəqəmsal startapların sayı 250-ə, rəqəmsal transformasiya proqramlarında iştirak edən müəssisələrin sayı 300-ə çatdırılacaq.

Yeri gəlmişkən, ölkəmizin coğrafi vəziyyətinin əlverişliliyi də rəqəmsallaşma, süni intellekt, data

əksini tapan mühüm bəndlərdən biri süni intellekt, rəqəmsal infrastruktur və kosmik sənaye sahəsində layihələrin təşviqini nəzərdə tutur. Həmçinin, Tədqiqat və İnkişaf (R&D) platformaları, innovasiya körpü proqramları və kibertəhlükəsizlik təşəbbüsləri həyata keçiriləcək. Bu əməkdaşlıq çərçivəsində ölkəmizdə texnoloji istedadların inkişafını və transsərhəd rəqəmsal bağlantıların gücləndirilməsi dəstəklənəcək.

Eləcə də İsrail və Azərbaycan arasında bir neçə ay əvvəl süni intellekt sahəsində əməkdaşlığa dair imzalanmış memorandumuna əsasən, kibertəhlükəsizlik, rəqəmsallaşma

mərkəzlərinin yaradılması istiqamətində töhfəverici rol oynayır. Ölkəmizin Asiya ilə Avropa arasında yerləşməyi, Şimal-Cənub dəhlizi üzərində qərar tutması və yaradılmış logistika infrastrukturunu texnoloji tranzit keçiddə üstünlüyü təmin edir.

ABŞ və İsrail şirkətləri ilə rəqəmsal tərəfdaşlıq

Bu baxımdan süni intellekt, robot texnologiyaları, rəqəmsal arxitektura quruculuğunda global miqyaslı xarici şirkətlərlə əməkdaşlığı artıran Azərbaycan hökuməti dünyanın rəqəmsal liderlərini ölkəmizə gətirir. Yeri gəlmişkən, ABŞ-la bir müddət əvvəl imzalanmış Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Xartiyada öz

və kosmik sahədə qarşılıqlı proqramların icrası planlaşdırılır. Eləcə də, Azərbaycan və Böyük Britaniyanın BP şirkəti süni intellekt, kibertəhlükəsizlik və rəqəmsallaşma sahələrində birgə addımların atılması barədə razılığa gəlib.

Əməkdaşlıq planına əsasən, insan kapitalının inkişafı və logistika proseslərində “AZCON Holding”lə birgə süni zəka layihələrinin icrası təmin olunacaq.

Bu global əməkdaşlıq blokuna “NVIDIA”nın cəlb edilməsi isə Azərbaycan rəqəmsal inkişaf yolunda iddialı planlarına çatmaq niyyətinin göstəricisidir.

E.CƏFƏRLİ

Bakıda beynəlxalq təlimlər başlayıb...

Aprelin 21-dən 24-nə qədər Bakının dinamik və sürətlə rəqəmsallaşan mühitində dövlət qurumlarının, kritik infrastruktur subyektlərinin, kibertəhlükəsizlik sahəsində fəaliyyət göstərən mütəxəssislərin və özəl maliyyə təşkilatlarının nümayəndələri bir araya gəliblər. İxtisaslaşmış təlimlərin keçirilməsi, ölkədə rəqəmsal təhlükəsizliyin gücləndirilməsi istiqamətində atılan mühüm addımlardan biri kimi diqqət çəkir. Çünki bu cür tədbirlər yalnız bilik və təcrübə mübadiləsi ilə məhdudlaşmayaraq, həm də real təhlükə ssenarilərinə qarşı hazırlığın artırılmasına, koordinasiyanın gücləndirilməsinə və müxtəlif sektorlar arasında əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsinə xidmət edir. Təlimlər Estoniyanın Elektron İdarəetmə Akademiyası (eGA) və “Azərbaycan Kibertəhlükəsizlik Təşkilatları Assosiasiyası” (AKTA) İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə baş tutur. Beynəlxalq təcrübə ilə yerli ekspertizanı birləşdirən belə platformalar iştirakçılara yalnız nəzəri biliklər deyil, həm də praktiki bacarıqlar qazandıraraq onları müasir kibertəhdidlərə qarşı daha dayanıqlı və çevik edir.

Azərbaycan rəqəmsal təhlükəsizliyin gücləndirilməsi üçün yeni mərhələyə keçir

Bilik və praktiki bacarıqların artırılması

Təlimlər maliyyə sisteminin sabitliyi üçün kibertəhlükəsizlik risklərinin idarə olunması, insidentlərə cavabvermə imkanlarının yetkinlik səviyyəsinin qiymətləndirilməsi, zərərli proqramlar üzrə məlumat mübadiləsi, eləcə də şəbəkə təhdidlərinin aşkarlanması kimi mühüm mövzuları əhatə edir. Təlim proqramı kiberdavamlılığın həm strateji, həm də texniki aspektlərini birləşdirərək iştirakçıların bilik və praktiki bacarıqlarının artırılmasına xidmət edir.

Maliyyə sektoru üzrə kibertəhlükəsizlik risklərinin idarə olunmasına həsr olunan seminar zamanı kibernetik risklərin maliyyə sabitliyinə təsiri və Avropa

İttifaqının bu sahədə tədbiq etdiyi qabaqcıl yanaşmalar təqdim ediləcək. Eyni zamanda iştirakçılar təşkilatı struktur, insan resursları, texniki alətlər və proseslər üzrə insidentlərə cavab vermə imkanlarının yetkinlik səviyyəsini qiymətləndirmək imkanı əldə edəcəklər.

Texniki təlimlər isə CSIRT və CERT qurumları üçün nəzərdə tutulmuş praktiki alətlərin tətbiqi, təhdid kəşfiyyatı məlumatlarının mübadiləsi, zərərli fəaliyyətlərin aşkarlanması və əməliyyat səviyyəsində cavab vermə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi mövzularını əhatə edir.

Təlim proqramının açılışında çıxış edən AKTA-

nın icraçı direktoru Rauf Cabarov bildirib ki, bu cür təşəbbüslər müxtəlif qurumlar arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsinə, praktiki biliklərin artırılmasına və insidentlərə effektiv cavab vermə imkanlarının inkişafına mühüm töhfə verir.

Azərbaycan eGA-nın dəstəyi ilə kibermüdafiəni gücləndirir

Estoniyanın Elektron İdarəetmə Akademiyasının (“eGA”) kibertəhlükəsizlik üzrə baş eksperti Elza Neeme bildirib ki, “eGA” Azərbaycanda kiberdiplomatiya sahəsində potensialın artırılması təşəbbüsündə iştirak etməyi planlaşdırır: “Bu istiqamət Azərbaycanı kibermüdafiə qədrə yaxşı inkişaf edib,

şübhəsiz, gələcək əməkdaşlığın prioritet sahələrindədir. Tərəfdaşlarımız, xüsusilə “Azərbaycan Kibertəhlükəsizlik Təşkilatları Assosiasiyası” (AKTA) və Azərbaycan Mərkəzi Bankı ilə birgə müxtəlif hədəf qrupları üçün məlumatlılığın artırılması mexanizmlərinin yaradılması üzərində işləyirik. Məqsədimiz son istifadəçilərə şəbəkədə özlərini qoruma üsullarını aydın şəkildə izah etmək, həmçinin kritik infrastruktur obyektləri üçün tədbirlər keçirməkdir. Plan olduqca genişmiqyaslıdır”.

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Avropadakı təcrübəmizi müzakirə etmək vacibdir

Baş ekspertin sözlərinə görə, söhbət yalnız biliklərin ötürülməsindən deyil, həm də Azərbaycan tərəfindən təhlükə vektorları və on aktual risklər barədə geridönüşün alınmasından gedir: “Təhlükələrin minimuma endirilməsi üsullarını, Azərbaycanı müasir təcrübəni,

eləcə də Avropada dəyişən risk mənzərəsinə qarşı mübarizə təcrübəmizi müzakirə etmək vacibdir. Bununla yanaşı, biz insidentləri idarəetmə bölmələri, xüsusən də CERT komandaları üçün kurs keçiririk”.

Yegana

Kibertəhlükələr mahiyyətə transsərhəd olduğu üçün...

Ekspert qeyd edib ki, məqsəd azərbaycanlı həmkarlarla

birgə iş potensialının artırılmasına yönəlib, lakin bu məqsəd

bir ölkənin hüduqlarından xeyli kənara çıxır: “Layihə Azərbaycana yönəlib, lakin kibertəhlükələr mahiyyətə transsərhəd olduğu üçün tərəfdaşlarla Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlıq son dərəcə vacibdir. Bu, gündəlik istifadə etdi-

yimiz bank xidmətləri kimi həyatı vacib xidmətlərin fasiləsizliyini təmin etmək üçün zəruridir. Biz bu təlimi ikitərəfli və həm Azərbaycan, həm də ekspert komandamız üçün faydalı etməyə çalışırıq”.

ABŞ-İran danışıqları dalana dirənib

Dünya böyük dərəcədə təsirləndiyi ABŞ-İran müharibəsinin hansı sonluqla bitəcəyinin fərqi deyildir. Beynəlxalq birlik ABŞ-la İran arasında aprelin 8-nə keçən gecə ikihəftəlik atəşkəs barədə razılığa gəlinməsindən sonra müharibənin aktiv fazadan danışıqlar mərhələsinə keçəcəyini ümidlənməmişdi. Lakin sonrakı proseslərdən, tərəflərin davranışlarından və ritorikasından o qənaət hasil olur ki, ABŞ-İran danışıqları dalana dirənib.

Danışıqların ikinci raundu da baş tutmadı - Vaşinqtonun əsas şərti

Fevralın 28-dən başlayan ABŞ-İran-İsrail müharibəsi də mahiyyət etibarilə uzanan müharibələr sırasına daxil olmaqdadır. Bunu atəşkəs şəraitində konstruktiv danışıqların baş tutmaması da təsdiqləyir. Məlum olduğu kimi, atəşkdən bir neçə gün sonra - aprelin 11-12-də İslamabadda Pakistanın vasitəçiliyi ilə İran və ABŞ arasında danışıqların ilk raundu keçirildi. Lakin təxminən 21 saat davam edən danışıqlar tərəflərin mövqelərindəki kəskin fərqlərə görə nəticəsiz başa çatdı.

Bununla belə, İslamabad vasitəçilik sayılırdan geri çəkilməyəcəyini bəyan etdi və tərəfləri növbəti dəfə danışıqlar masasında bir araya gətirmək üçün hərəkətə keçdi. Pakistan Ordusunun baş komandanı Asim Munir İran və ABŞ arasında yeni danışıqlar raunduna hazırlıq

fonunda Tehrana səfər edib. "Tasnim" agentliyinin məlumatına görə, Munirin səfəri Vaşinqtonun mövqeyini Tehrana çatdırmaq və İran-ABŞ danışıqlarının ikinci raunduna hazırlıq məqsədi daşıyır. Pakistan rəhbərliyi həmçinin İran-ABŞ-İsrail müharibəsində danışıqların davam etdirilməsinə və yeni atəşkəse nail olunması məsələsinin müzakirələrini region dövlətləri ilə aparır. Eyni zamanda, qarşı Türkiyə də atəşkəsin uzadılmasına və danışıqların davam etdirilməsinə tərəfdar olduğunu bildirir.

Bu mənzərə fonunda tərəflərdən gələn açıqlamalar da İslamabadda danışıqların yeni raundunun keçiriləcəyinə müəyyən ümidlər yaratmışdı. İkinci raund danışıqları üçün 22 aprel tarixi müəyyənləşdirilmişdi.

Ancaq iflasa uğrayan bi-

rinci raund danışıqlardan sonra 22 aprel görüşü də baş tutmadı. Vaşinqtondan verilən məlumata görə, ABŞ-in vitse-prezidenti Cey Di Vensin İranla danışıqlar üçün İslamabadda səfəri qeyri-müəyyən müddətə təxirə salınıb, çünki Vaşinqton öz danışıqlar mövqeyini Tehrandan cavab almayıb. Qeyd olunub ki, Vensin səfəri ləğv edilməyib, danışıqlar "istənilən an" bərpa oluna bilər.

Bəs Ağ Ev Tehran qarşısında hansı şərtləri qoyur? Əvvəlki mərhələdə Vaşinqtonun 15 bəndlik şərtlərindən söhbət gedirdi. Hazırda isə ABŞ üçün "qırmızı xətt" İranın nüvə proqramı ilə bağlıdır. D.Tramp bir neçə dəfə bəyan edib ki, İran nüvə silahına malik ola bilməz və saflaşdırılmış uran bu ölkədən çıxarılmalıdır.

Ermənistan gələcəyini necə "görür"?

Paşinyan sülh və sabitlik doktrinası irəli sürür, revanşistlər isə...

Cənubi Qafqaz son 6 ildə Azərbaycanın maraqlarına xidmət edir - paralel olaraq, burada sülhə sadıqlıq təzisləri də yer alır. Nikol Paşinyan iyun ayında keçiriləcək seçkilərdə partiyasının əsas prioritetlərini açıqlayarkən platformalarında Ermənistan və regionun inkişaf potensialını məhdudlaşdırsa da, Bakının yaratdığı yeni reallıqlar fərqli bir mərhələnin əsasını formalaşdırıb. Azərbaycanın həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasət nəticəsində regionda təhlükəsizlik mühiti yenidən qurulub, əməkdaşlıq üçün daha əlverişli zəmin yaranıb. Xüsusilə Vətən müharibəsindən sonra yaranan siyasi və iqtisadi reallıqlar Cənubi Qafqazı yalnız regional deyil, həm də global miqyasda diqqət mərkəzinə çevirib.

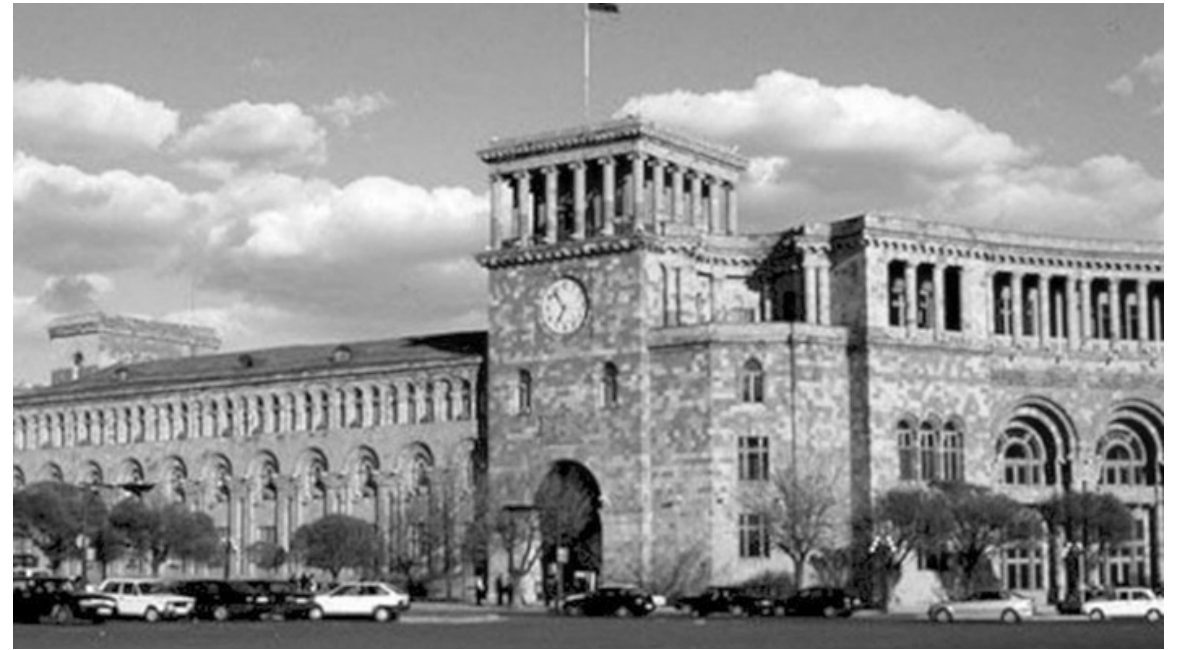
Azad edilmiş ərazilərdə aparılan bərpa və yenidənqurma işləri, neq-

torikası daha çox daxili auditoriyanın maraqlarına xidmət edir - paralel olaraq, burada sülhə sadıqlıq təzisləri də yer alır. Nikol Paşinyan iyun ayında keçiriləcək seçkilərdə partiyasının əsas prioritetlərini açıqlayarkən platformalarında Ermənistan və regionun inkişaf potensialını məhdudlaşdırsa da, Bakının yaratdığı yeni reallıqlar fərqli bir mərhələnin əsasını formalaşdırıb. Azərbaycanın həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasət nəticəsində regionda təhlükəsizlik mühiti yenidən qurulub, əməkdaşlıq üçün daha əlverişli zəmin yaranıb. Xüsusilə Vətən müharibəsindən sonra yaranan siyasi və iqtisadi reallıqlar Cənubi Qafqazı yalnız regional deyil, həm də global miqyasda diqqət mərkəzinə çevirib.

nistanla sülh müqaviləsi üçün haqlı tələblərindən biri məhz Konstitusiyaya dəyişikliyi, sənəddə qondarma iddiaların yer almaması idi. Bu mövqə beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslandığı üçün kifayət qədər əsaslıdır. O baxımdan ki, qarşılıqlı şəkildə ərazi bütövlüyünün tanınması fonunda Ermənistanın əsas qanununda bu qondarma iddiaların saxlanılması sabitliyin davamlılığına zərər verir. Paşinyanın dilə gətirdiyi Azərbaycanın bəu haqlı tələbi isə Cənubi Qafqazda sabitliyin, sülhün və rifahın əbədiliyini təmininə töhfə verir.

Eskalasiya, yoxsa sülh və inkişaf?

"Qarabağ hərəkatı" adı altında irəli sürülən revanşist iddialar isə bölgədə yeni eskalasiya təhlükəsi yarada bilər - bunu Paşinyan da eti-

liyyat-kommunikasiya xətlərinin açılması istiqamətində atılan addımlar və regional inteqrasiyanın təşviqi Azərbaycanın strateji baxışının əsas tərkib hissəsini təşkil edir. Bu yanaşma təkə milli maraqlara deyil, eyni zamanda region ölkələrinin ortaq rifahına xidmət edən yeni əməkdaşlıq modelidir - artıq Cənubi Qafqaz qarşılıqlı əməkdaşlıq platforması deyil, inkişaf və tərəfdaşlıq platforması kimi təqdim olunur.

Bununla yanaşı, beynəlxalq səviyyədə aparılan diplomatik təşəbbüslər də prosesə əlavə dinamika qazandırır. Vaşinqtonda əldə olunan razılıqlar və Ermənistanın sülh istiqamətində daha konstruktiv mövqə nümayiş etdirməsi regionda uzunmüddətli sabitliyin təmin olunması üçün mühüm addımlar kimi qiymətləndirilir. Lakin qarşılıqlı gələn siyasi proseslər, xüsusilə Ermənistanda baş tutacaq seçki dövrü ilə bağlı ortaya çıxan bəzi yanaşmalar bu istiqamətdə müəyyən suallar doğurur.

Revanşistlərin "müharibə" tezisi xarici faktorların marağından qaynaqlanır

Ermənistanda keçiriləcək parlament seçkiləri yaxınlaşdıqca vəziyyət kritik hədd alır. Diqqət yetirsək, Paşinyanın rəqibləri, xüsusilə xarici dövlətlər tərəfindən dəstəklənən qüvvələr özlərinin seçki platformalarını sülhdən kənar təzislər üzərində formalaşdırmağa çalışır. Karapetyan, Koçqoryan və digər revanşist iddialar məğlubiyyət ilə "barışmıyacaqlarını" tirajlayır. Bu isə regionda yeni qarşılıqlı əməkdaşlıq platformasının yaranmasına zərər verəcək. "Qarabağ hərəkatı" nı davam etdiririk, deməli, Azərbaycanla münasibətlər yenidən bərpa edirik. Münasibətlər bərpa olunursa, sülh mümkündür deyil".

Baş nazir əlavə edib ki, bu yanaşma eyni zamanda regionda qarşılıqlı ərazi iddiaları mövzusunun da bağlanması xidmət edir. O, "Şərqi Türkiyə", "dənizdən dənizə Ermənistan" kimi tezislərin gələcəyə aparmadığını bildirir.

Qarabağdan könüllü şəkildə köçmüş ermənilərin məsələsinə toxunan Nikol Paşinyan deyib ki, bu mövzu da humanitar və sosial baxımdan yeni mərhələyə keçirilməlidir. Onun fikrincə, həmin insanlar Ermənistan cəmiyyətinə tam inteqrasiya etməlidirlər. Paşinyan həmçinin konstitusiyaya məsələsinin heç bir xarici tərəflə müzakirə edilmədiyini və bunun Ermənistanın daxili gələcəyini təsir etmədiyini qeyd edib. Bununla belə, yeni konstitusiyanın qəbulunun regional və beynəlxalq əhəmiyyət daşıyacağını vurğulayıb.

Bu fikirlər Bakının qətiyyəti ilə regionda formalaşmış yeni siyasi-hüquqi reallıqların etirafıdır - ballı olduğu kimi, Azərbaycanın Ermə-

nistlərin "real Ermənistan" konsepsiyası, eləcə də ölkənin iqtisadi və institusional transformasiyası təşkil edir.

Paşinyanın bu yanaşmasında daha çox "real Ermənistan" tezisinə vurğu etməsi anlaşılandır. Sadə erməni seçicisi "real Ermənistan" faktorunu anlamaq bir az çətindir - uzun illər kilsənən və fərqli maraqların xidmətində duran dövlət rəhbərlərinin işğalçı iddiaları "real Ermənistan" faktorunu arxa plana keçirib. Ermənistanın hələ də sərbədləri müəyyənləşməyib - bu sərbədlər yalnız uydurmalar, qondarma iddialar üzərində xəyali şəkildə "təsis olunub". Bu isə heç bir beynəlxalq hüquqi əsas malik deyil. Paşinyanın "real Ermənistan" tezisi həm də "dövlət" anlayışına keçiddir. İndiyə qədər dövlət olmağı bacarmayan Ermənistan məhz Azərbaycanın sayəsində dövlət ola bilər.

Bakının yaratdığı siyasi reallıqların etirafı: "Qarabağ hərəkatı" bitdi...

Köhnə, qondarma iddialar, işğalçı yanaşmalar isə müsbət heç nə vəd etmir - bu, sülhə də ziyan gətirir. Paşinyan öz müraciətində yeni konstitusiyada Müstəqillik Bəyannaməsinə istinadın yer almaması olduğunu bəyan edib. Bunun əsas səbəbi "Qarabağ hərəkatı" nı siyasi gündəmdə davam etdirilməməsidir. Onun sözlərinə görə, əgər yeni konstitusiyanın preambulasında həmin sənədə istinad saxlanılsa, bu, Qarabağ xəttinin davamı kimi yozulacaq və nəticədə Azərbaycanla yeni qarşılıqlı əməkdaşlıq platformasının yaranmasına zərər verəcək. "Qarabağ hərəkatı" nı davam etdiririk, deməli, Azərbaycanla münasibətlər yenidən bərpa edirik. Münasibətlər bərpa olunursa, sülh mümkündür deyil".

Baş nazir əlavə edib ki, bu yanaşma eyni zamanda regionda qarşılıqlı ərazi iddiaları mövzusunun da bağlanması xidmət edir. O, "Şərqi Türkiyə", "dənizdən dənizə Ermənistan" kimi tezislərin gələcəyə aparmadığını bildirir.

Qarabağdan könüllü şəkildə köçmüş ermənilərin məsələsinə toxunan Nikol Paşinyan deyib ki, bu mövzu da humanitar və sosial baxımdan yeni mərhələyə keçirilməlidir. Onun fikrincə, həmin insanlar Ermənistan cəmiyyətinə tam inteqrasiya etməlidirlər. Paşinyan həmçinin konstitusiyaya məsələsinin heç bir xarici tərəflə müzakirə edilmədiyini və bunun Ermənistanın daxili gələcəyini təsir etmədiyini qeyd edib. Bununla belə, yeni konstitusiyanın qəbulunun regional və beynəlxalq əhəmiyyət daşıyacağını vurğulayıb.

Bu fikirlər Bakının qətiyyəti ilə regionda formalaşmış yeni siyasi-hüquqi reallıqların etirafıdır - ballı olduğu kimi, Azərbaycanın Ermə-

nistlərin "real Ermənistan" konsepsiyası, eləcə də ölkənin iqtisadi və institusional transformasiyası təşkil edir. Bu yanaşma təkə milli maraqlara deyil, eyni zamanda region ölkələrinin ortaq rifahına xidmət edən yeni əməkdaşlıq modelidir - artıq Cənubi Qafqaz qarşılıqlı əməkdaşlıq platforması deyil, inkişaf və tərəfdaşlıq platforması kimi təqdim olunur.

Bakının yaratdığı siyasi reallıqların etirafı: "Qarabağ hərəkatı" bitdi...

Köhnə, qondarma iddialar, işğalçı yanaşmalar isə müsbət heç nə vəd etmir - bu, sülhə də ziyan gətirir. Paşinyan öz müraciətində yeni konstitusiyada Müstəqillik Bəyannaməsinə istinadın yer almaması olduğunu bəyan edib. Bunun əsas səbəbi "Qarabağ hərəkatı" nı siyasi gündəmdə davam etdirilməməsidir. Onun sözlərinə görə, əgər yeni konstitusiyanın preambulasında həmin sənədə istinad saxlanılsa, bu, Qarabağ xəttinin davamı kimi yozulacaq və nəticədə Azərbaycanla yeni qarşılıqlı əməkdaşlıq platformasının yaranmasına zərər verəcək. "Qarabağ hərəkatı" nı davam etdiririk, deməli, Azərbaycanla münasibətlər yenidən bərpa edirik. Münasibətlər bərpa olunursa, sülh mümkündür deyil".

Baş nazir əlavə edib ki, bu yanaşma eyni zamanda regionda qarşılıqlı ərazi iddiaları mövzusunun da bağlanması xidmət edir. O, "Şərqi Türkiyə", "dənizdən dənizə Ermənistan" kimi tezislərin gələcəyə aparmadığını bildirir.

Qarabağdan könüllü şəkildə köçmüş ermənilərin məsələsinə toxunan Nikol Paşinyan deyib ki, bu mövzu da humanitar və sosial baxımdan yeni mərhələyə keçirilməlidir. Onun fikrincə, həmin insanlar Ermənistan cəmiyyətinə tam inteqrasiya etməlidirlər. Paşinyan həmçinin konstitusiyaya məsələsinin heç bir xarici tərəflə müzakirə edilmədiyini və bunun Ermənistanın daxili gələcəyini təsir etmədiyini qeyd edib. Bununla belə, yeni konstitusiyanın qəbulunun regional və beynəlxalq əhəmiyyət daşıyacağını vurğulayıb.

Bu fikirlər Bakının qətiyyəti ilə regionda formalaşmış yeni siyasi-hüquqi reallıqların etirafıdır - ballı olduğu kimi, Azərbaycanın Ermə-

Tehran danışıqlarının qarşılıqlı hörmət əsasında aparılmasını istəyir

Təbii ki, İran danışıqlarının birtərəfli qaydadadır. Vaşinqtonun diqqəti isə aparılmasını qəbul etmir. Bunu İran rəsmilərindən gələn açıqlamalar da təsdiqləyir. Rəsmi Tehran atom silahı əldə etmək niyyətinin olmadığını nəzərə çatdırmaqla yanaşı, nüvə proqramının dinc məqsədlərlə davam etdirilməsinin onun müstəsna hüququ olduğunu vurğulayıb.

"İran ABŞ ilə danışıqlara hazırdır, lakin bu danışıqlar hüquqi normalar çərçivəsində aparılmalıdır". Bunu İran Prezidenti Məsud Pezeşkian fransız həmkarı Emmanuel Makronla telefon danışıq zamanı deyib.

İran Prezidenti fikirlərinin davamı olaraq Teleyqram kanalında belə yazıb: "İran İslam Respublikası diplomatiyanı mübahisələrin həlli üçün ən üstün yol hesab edir və milli ləyaqətini və nüfuzunu qoruyub saxlayaraq, hüquqi norma-

lar çərçivəsində danışıqlara hazır olduğunu bəyan edir".

Bundan əvvəl isə İran Xarici İşlər Nazirliyinin nümayəndəsi İsmayıl Bəqai Tehranın İslamabadda ABŞ ilə danışıqlarda iştirakı ilə bağlı şəhərlərinin qətiyyətsizliklə əlaqədar olmadığını, bunun Vaşinqton administrasiyasının ziddiyyətli siqnalı və hərəkatlarından irəli gəldiyini açıqlayıb.

Bundan əvvəl isə İran Xarici İşlər Nazirliyinin nümayəndəsi İsmayıl Bəqai Tehranın İslamabadda ABŞ ilə danışıqlarda iştirakı ilə bağlı şəhərlərinin qətiyyətsizliklə əlaqədar olmadığını, bunun Vaşinqton administrasiyasının ziddiyyətli siqnalı və hərəkatlarından irəli gəldiyini açıqlayıb.

Bundan əvvəl isə İran Xarici İşlər Nazirliyinin nümayəndəsi İsmayıl Bəqai Tehranın İslamabadda ABŞ ilə danışıqlarda iştirakı ilə bağlı şəhərlərinin qətiyyətsizliklə əlaqədar olmadığını, bunun Vaşinqton administrasiyasının ziddiyyətli siqnalı və hərəkatlarından irəli gəldiyini açıqlayıb.

Hörmüz boğazının blokadası əsas maneələrdən biri kimi

Danışıqların ikinci raundunun baş tutmamasının əsas səbəblərindən biri kimi həm də Hörmüz boğazının blokada alınması göstərilir. Məlumdur ki, aprelin 14-dən D.Trampın qərarı əsasında Hörmüz boğazı və İran limanları tam blokada alınıb. ABŞ Mərkəzi Komandanlığının (CENTCOM) məlumatına görə, blokada çox sayda döyüş təyyarəsi tərəfindən dəstəklənən 10 hərbi gəmi və 10 mindən çox şəxsi

heyət cəlb olunub. "İranın ABŞ ilə danışıqlarının ikinci raunduna iştirak etməsinə dəniz blokadası, gəmilərə hücumlar və Amerikanın təhdidləri səbəb olub". Bunu İran parlamentinin Milli Təhlükəsizlik Komitəsinin üzvü Fədh Hüseyn Maliki deyib.

O bildirib ki, xarici işlər naziri Abbas Əraqçının Hörmüz boğazının ticarət gəmiləri üçün açıq olacağını bəyan et-

məsinə baxmayaraq, ABŞ-in davam edən dəniz blokadası İranın danışıqlarda iştirakına mane olub.

Qeyd edək ki, ABŞ-in təbii qətiyyəti dəniz blokadası beynəlxalq aləmdə də narazılıqla qarşılanıb. Xüsusilə Vaşinqtonun dünya ticarətinə sarsıdıcı təsir göstərən bu addımı Çin, Hindistan və Avropa ölkələrində kəskin etiraz dalğasına səbəb olub.

Səfirlər razılaşdı...

Aİ-də Rusiyaya qarşı 21-ci sanksiya paketini hazırlamaq təklif olunur

Rusiya-Ukrayna münaqişəsində döyüşlər güclənir. Rusiya diplomatik masada üstünlüyünü qorumaq üçün daha çox ərazi ələ keçirməyə çalışır. Belə bir şəraitdə Kiyev və müttəfiqləri hücumların miqyasını azaltmaq və Rusiyaya zəiflətmək üçün müxtəlif təşəbbüslər göstərir. Belə

təşəbbüslərdən biri də Rusiyaya qarşı sanksiyaları daha da genişləndirməkdir.

Avropa İttifaqı (Aİ) ölkələrinin səfirləri Ukraynaya 90 milyard avro kredit ayrılması və Rusiyaya qarşı yeni 20-ci sanksiya paketi ilə bağlı razılığa gəliblər. "The Guardian"ın məlumatına görə, 2021-2027-ci illəri əhatə edən uzunmüddətli Aİ büdcəsinə dəyişikliklər və Rusiyaya qarşı 20-ci sanksiya paketinin qəbulunu nəzərdə tutan prosedür çərçivəsində ittifaqa üzv olan 27 ölkənin səfirləri sənədi imzalamalıdır. Prosedur bu gün başa çatacaq.

na görə, 2021-2027-ci illəri əhatə edən uzunmüddətli Aİ büdcəsinə dəyişikliklər və Rusiyaya qarşı 20-ci sanksiya paketinin qəbulunu nəzərdə tutan prosedür çərçivəsində ittifaqa üzv olan 27 ölkənin səfirləri sənədi imzalamalıdır. Prosedur bu gün başa çatacaq.

Rusiyanın "kölgə donanması"na qarşı sanksiyalar güclənib

Yeri gəlmişkən, ötən ilin dekabrında Avropa İttifaqı (Aİ) Rusiyanın hibrid fəaliyyətləri, o cümlədən informasiya manipulyasiyaları və müdaxilələri, Aİ-yə üzv dövlətlərə və tərəfdaşlarına qarşı kiber fəaliyyətləri nəzərə alaraq əlavə 12 şəxsə və 2 təşkilata məhdudlaşdırıcı tədbirlər tətbiq edib. Siyahıya Kremlin siyasət və informasiya aparatına yaxın və ya ona bağlı institutlarda, düşünmə mərkəzlərində və universitetlərdə fəaliyyət göstərən tanınmış xarici siyasət analitikləri, həmçinin Ukraynaya müdaxilə, anti-Ukrayna və anti-NA-TO təbliğatını, eləcə də Rusiyanın təbliğatı və sui-qəsd nəzəriyyələrini yaymaq məşğul olan şəxslər və təşkilatlar salınıb. Onların arasında keçmiş hərbiçilər və polis əməkdaşları da var.

Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski bildirib ki, ümumilikdə Rusiyanın müharibəni maliyyələşdirmək üçün istifadə etdiyi 700 gəmiyə qarşı sanksiyalar qüvvəyə minib: "Rusiya donanmasının sanksiyalara məruz qalan gəmiləri neft və başqa enerji resursları daşıyır və müharibənin uzadılması üçün pul verir. Bu, Rusiyanın kölgə donanmasına qarşı ən böyük sanksiyalar paketidir". Zelenski Ukrayna Milli Təhlükəsizlik və Müdafiə Şurasının 656 gəmiyə qarşı sanksiya tətbiqi əks olunan qərarının qüvvəyə minməsi üçün sərhəcmə da imzalayıb. Sanksiyalar altında olan gəmilər 50-dən çox ölkənin bayraqları ilə hərəkət edib. Daha çox Qambiya, Syerra-Leone, Panama və Kamerun bayraqları istifadə olunub. Ukrayna Prezidentinin sözlərinə görə, Kiyev bu sanksiyalarla bağlı müttəfiqləri ilə birgə iş görəcək.

Ukraynanın tərəfdaşları Rusiyaya qarşı sanksiyaları daha da genişləndirmək üçün əməkdaşlığı davam etdirirlər. Ötən ilin noyabrında Kiyevdə ABŞ, Böyük Britaniya və Avropa İttifaqı ölkələri də daxil olmaqla 21 dövlətin nümayəndələrinin iştirakı ilə ilk "sanksiyalar" sammitinin keçirilməsi də bunun göstəricisidir. Sammitin nəticəsi olaraq beynəlxalq sanksiya koalisiyasının gücləndirilməsi üzrə əlavə planın hazırlanması, həmçinin Aİ-nin 20-ci sanksiya paketinə dair təkliflərin formalaşdırılacağı nəzərdə tutulurdu.

Xatırladaq ki, Avropa İttifaqına üzv ölkələr Rusiyaya qarşı sonuncu - 19-cu sanksiyalar paketini 2025-ci ilin oktyabr ayında qəbul ediblər. Bu istiqamətdə işlərə hələ iyul ayında - 18-ci sanksiyalar paketi təsdiqləndikdən dərhal sonra başlanmışdı. O zaman Avropa İttifaqı "yarımcıq tədbirlərlə kifayətlənməyə cəyini" bəyan etmişdi. 19-cu sanksiyalar paketinin qəbulu isə asan olmayıb. Çünki Aİ daxilində həmin məhdudlaşdırıcı tədbirlərin qəbul olunmasına bir sıra müqavimətlər var idi. Narazılar hesab edirdilər ki, bu sanksiyalar Aİ ölkələrinə də mənfi təsir göstərə bilər. Buna baxmayaraq, ittifaq daxilində konsensusa gəlmək mümkün olub. Avropa İttifaqının 19-cu sanksiyalar paketi üzv ölkələrə Rusiyadan maye qaz idxalını qadağan edir. Bu sanksiyalar paketi, həmçinin Rusiya diplomatlarının Avropa İttifaqı ölkələri ərazisində hərəkətinə məhdudiyətlərin tətbiqini də ehtiva edir. Qadağanın mərhələli şəkildə həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Qısamüddətli müqavilələr üçün 6 aylıq keçid dövrü müəyyən edilib. Uzunmüddətli müqavilələr üzrə qadağa isə 2027-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək.

20-ci sənəd niyə qəbul olunmur?

Sanksiya siyahısına "kölgə donanması"nın daha 117 tanke daxil edilib, bununla da sanksiya altında olan gəmilərin ümumi sayı 558-ə çatır. "Maliyyə" blokuna qarşı məhdudlaşdırıcı tədbirlər aşağıdakıları əhatə edir: Rusiya tərəfindən istifadə olunan təyyarə və gəmilərin üçüncü ölkəyə satıldığından sonra ilk 5 il ərzində sığortalanmasının qadağan edilməsi; beş Rusiya bankı ilə əməliyyatlarla tam qadağa qoyulması və elektron ödəniş sistemlərinə, xüsusilə "Mir" sistemində mövcud qadağanın, eləcə də Belarus və Qazaxıstandakı daha dörd banka qarşı sanksiyaların genişləndirilməsi. Bundan başqa, Avropa operatorlarının Rusiyada turizm ilə bağlı xidmətlər göstərməsinə qadağa

agentliyi bu barədə məlumatı istinadla yaydığı məlumata görə, Avropa İttifaqına üzv ölkələrin səfirləri 20-ci sanksiya paketi ilə bağlı razılığa gələ bilməyiblər. Moskvaya qarşı 20-ci sanksiyalar paketinə Rusiya neftini qanunsuz daşıyan kölgə donanması üçün dəniz xidmətlərinin tamamilə dayandırılması, bu ölkəyə lüks malların ixracına və oradan gübrə idxalına daha sət məhdudiyətlər qoyulması daxildir. Həmçinin platin, mis, iridium və rodium idxalı qadağan oluna bilər. Avropa Komissiyası Rusiyaya qarşı 20-ci sanksiya paketini fevralın 24-də təsdiqləməyi planlaşdırsa da, buna nail ola bilmədi.

"Bloomberg" isə yazır ki, fikir ayrılığı Rusiya neft ixra-

qoyulub.

Lakin fikir ayrılıqları səbəbindən Aİ 20-ci sanksiyalar paketini hələ də qəbul edə bilməyib. Belə ki, Avropa Komissiyasının Rusiyanın Ukraynaya təcavüzə başlamasının 4-cü ildönümündə qəbul etməyi planlaşdırdığı Moskvaya qarşı 20-ci sanksiyalar paketi üzrə sonuncu görüş də nəticəsiz yekunlaşmışdı. "Reuters"

cında iştirak edən xarici limanlara və banklara qoyulan məhdudiyətlərlə bağlıdır. İtaliya və Macarıstan Gürcüstandakı Kulevi limanına, Yunanıstan və Malta İndoneziyanın Karimun limanına qoyulan məhdudiyətlərə, İspaniya isə Kuba bankına qoyulan sanksiyalara qarşı çıxıblar.

Kallas: Rusiyaya sanksiya təzyiqinin artırılması üçün razılıq əldə olunub

Bütün bunlara baxmayaraq, aprelin 21-də Lüksemburqda Avropa İttifaqı ölkələrinin xarici işlər nazirlərinin iclasında Rusiyaya qarşı sanksiya təzyiqinin artırılmasının zəruriliyi ilə bağlı razılıq əldə olunub. Aİ-nin ali nümayəndəsi Kaya Kallas görüşün yekunlarına dair mətbuat konfransında deyib: "20-ci sanksiyalar paketinin qəbulunun vaxtı çoxdan çatıb. Ümid edirik ki, yeni siyasi impulsu nəzərə alaraq sürətlə hərəkət edə biləcəyik". Kallas, həmçinin təsdiqləyib ki, Rusiyaya qarşı 20-ci sanksiyalar paketinin qəbulunun sürətləndirilməsindən əlavə, nazirlər artıq 21-ci paket üzərində işə başlamağı təklif ediblər. O, Aİ-nin sanksiya siyasətinə yanaşmasının dəyişdiyini də bildirib. Nadir hallarda qəbul edilən böyük paketlər əvəzinə, Brüssel artıq daha çevik modelə keçib, məsələn, Ru-

siyanın "kölgə donanması"na qarşı məhdudiyətlər yeni gəmilər aşkar olunduqca tətbiq edilir. Bundan əlavə, Aİ-nin baş diplomatı qeyd edib ki, blok daxilində dezinformasiya kampaniyalarında iştirak edən şəxslərə qarşı əlavə tədbirlər təsdiqlənir.

Kallas vurğulayıb ki, Rusiyanın enerji gəlirlərinin məhdudlaşdırılması strategiyasının əsas elementi olaraq qalır: "Rusiya iqtisadiyyatına, haqiqətən, təsir edən amil neftə qarşı tədbirlərdir, çünki bu, Ukraynaya qarşı müharibə aparmaq üçün əsas gəlir mənbəyidir. Ümumilikdə, Aİ təkcə sanksiya siyahılarını genişləndirmək deyil, həm də Moskvaya iqtisadi və siyasi təzyiqləri gücləndirmək üçün əvvəllər bloklanmış təşəbbüslərə qayıtmaq niyyətindədir".

N.BAYRAMLI

Vicdan əzab verərmə?

Fyodor Dostoyevskinin "Cinayət və cəza" romanı haqqında

əvvəli ötən sayımızda

Balzakin romanında İblis rolunu oynayan katorqalı Votren Rastinyaka kasıblığın daşını atmaqdan ötrü varlı bir gənci səliqəyə aradan götürüb onun bacısına evlənməklə milyonlara yiyələnməyi məsləhət görür, daha doğrusu, bu istiqamətdə onunla hər ikisi üçün əlverişli saziş bağlamağa çalışır. Rastinyak pula, sərəvətə nə qədər tamahlınsa da, bu əsərdə hələ səfirdir, o qədər korlanmışdır, ona görə son anda İblislə müqaviləyə imza atmır, ruhunu Votrenə satır. Tibb təhsili alan dostu Byanşonla onun arasındakı bir dialoq bu baxımdan xarakterik sayıla bilər:

"Byanşon soruşdu:

- Nə olub belə, çox qayğılı görünürsən?"

- Axmaq fikirlər mənə rahatlıq vermir, - Rastinyak dedi.

- Hansı axmaq fikirlərdir o? Fikir üçün bizdə dərman var.

- Nə dərmanı?"

- Beyniniz girenləri həyata keçirmək dərmanı.

- Sən zarafat ələyirsən, çünki bilmirəm məsələ nə yerdədir. De görüm, Russonu oxumusanmı? Yadımdamı Russonda belə bir yer var: o, oxucudan soruşur ki, əgər Parisdən çıxmadan, yalnız üroyində arzu tutmaqla Çində yaşayan varlı, qoca bir mandarinə öldürüb bunun sayəsində böyük sərəvətə yiyələnmə bilsəydi, oxucu neyləyirdi, necə davranardı?.."

Balzakin romanında bu sual açıq qalır, Rastinyak çinli qocanı öldürməyi sonrakı əsərlərə saxlayır, üstəlik, yazıçı namuslu Byanşonun diliylə özünün zahidənə xoşbəxtlik reseptini də oxucuya çatdırır: "Sən həyatı yenidən qədim basmış hər kəsin qarşısında duran sualı mənə verirsən. Sən Qordi düyününü bir qılınc zərbəsiylə çözmək istəyirsən. Əzizim, bundan ötrü İsgəndər olmaq lazımdır, yoxsa katorqaya sürülsən. Şəxsən mən atamdan miras aldığım mövqeyi tutub əyalətdə sadə həyat sürməklə də xoşbəxt ola bilərəm. İnsanın istəkləri böyük ərazidə olduğu kimi kiçik bir sahədə də tam təmin oluna bilər. Napoleon gündə bir dəfə nahar ələyirdi, özü də kapusinlər xəstəxanası yanında yaşayan tibb fakültəsi tələbəsinin saxladığından çox məşuqə saxlamazdı. Dostum, bizim xoşbəxtliyimiz ayaqlarımızın altıyla təpəmiş arasındakı həddə həmişə sığacaq, bu xoşbəxtliyin qiyməti istər ildə bir milyon frank, istərsə yüz luidor olsun, biz ondan eyni dərəcədə həzz alaçağıq. Odur ki, mən çinli qocanın yaşamağına səs verim".

Rastinyakin yarıda qoyduğu yolu Rastinyakın sonacanı gedir. O, Avropa romantizminin kumiri, bəşər tarixinin ən demonik fiqurlarından biri, məqsədinə çatmaq üçün göz qırpmadan milyonlarla cəsədin üstündən keçən Napoleonu özü-nə örnək seçir. Di gəl, Byanşonun dediyi kimi, bundan ötrü İsgəndər olmaq lazımdır..

Romanda hadisələr əsərin yazılmağa başladığı günlərdə çərçəyən ələyir. İyirmi üç yaşlı keçmiş tələbə Rodion Romanoviç Rastinyakın dilənçi vəziyyətindədir, qaldığı qış damının - tabuta bənzər alçaq dar otağın kirayə haqqını ödəyə bilmir, ev yiyəsi polisə ondan şikayət ələyib. İki gündür yeməyə də heç nə tapmır.

Qızmar yax əşşamında zavallı gənc atasından qalma saati sələmçi qarının yanında girov qoyub ondan gözlədiyindən təqribən üç dəfə az pul götürür. Rastinyak üroyində bu qarını öldürmək planı cızır. Qarı deyəndə Alyona İvanovnanın altmış yaşları var - bəllidir ki, keçmişdə adamlar tez qocalırdılar.

Qayıdanbaş Rodion ucuz meyxanaya dönmür, burada yaşlı əlini keçmiş Marmeladov soyadlı sabiq məmurla tanış olur. Marmeladovun ailəsi ehtiyac içində yaşayır, özü içkiyə qurşanıb, arvadı vərəmə yoluxub, əvvəlki nikahdan olan qızı Sonya (Sofya Semyonovna) əyyaş atasını, xəstə analığını, onun üç azyaşlı uşağını dolandırmaq naminə "sarı bilet" alıb, yəni bədənini satmağa başlayıb. Rastinyakov sərxoş kişini ünvanına aparır, cibində olan nəyi varsa, onun qəzəbli arvadına verib evdən çıxır.

Qaldığı yerə qayıdanda qulluqçu anasının göndərdiyi məktubu ona verir. Qırx üç yaşlı dul qadın Pulxeriyaya Aleksandrovnaya yazır ki, Rodionun bacısı Avdotya Romanovna (Dunya) Lujin soyadlı varlı məmura, işbaz kommersanta oğretməyə hazırlaşır. Ana ümid ələyir ki, qızının seçimi onlara maddi toxtaqlıq gətirəcək, bu izdivacın sayəsində oğlu, nəhəyat, universiteti bitirə biləcək. Rastinyakov bu nikahın qəti əleyhinədir, heç bir şübhəsi yoxdur ki, Dunya özündən çox böyük fırıldaqçıya könlü oğretmir, ana-

sının, qardaşının yolunda özünü qurban verir. Bu fikir Raskolnikovun sələmçi qarını öldürmək niyyətini bir az da gücləndirir: bir həşərat qədər dəyəri olmayan sələmçinin sərəvəti onun nə qədər savab iş tutmasına təkan verəcək!

Bir təsadüf nəticəsində Raskolnikov öyrənir ki, ertəsi gün axşam saat yeddiddə qarı evdə tək olacaq. Mətbəxdən gizlicə götürüldüyü baltanı paltarının altında gizləyib, girov qoymaq adıyla sələmçinin evinə gedir, qarını öldürəndən sonra onun evə vaxtından əvvəl qayıdan ögey bacısı fəğir Lizavetanı da qətlə yetirməyə məcbur qalır. Yalnız o vaxt duyulmuşdur ki, qarını arxadan bağlamayıbmış. Əlinə keçənləri ciblərinə, qoynuna-qoltuğuna dolurub sələmçinin evindən çıxmaq istəyində az qalır qarının başqa müştəri-ləriylə üz-üzə gəlsin. Birtəhər özünü çölə atır, gözə dəymədən, diqqət çəkmədən evə qayıdır.

Beləcə, birinci hissə qətlin icra olunmasıyla başa çatır. Qalan beş bölüm boyu biz qatilin özünü ələ vermək üçün oynadığı mürəkkəb, gərgin psixoloji tamaşanı izləyəcəyik. Başqa sözlə, birinci bölüm əsərin - cinayət, qalan beş bölüm - cəza hissəsidir. Cinayət baş verdiyi andan cəza mexanizmi avtomatik işə düşür.

Ertəsi gün Raskolnikovu qara qızdırma yatağa salır. Polisənd çağırış gələndə onu vahimə büriyür, ancaq tezliklə bəlli olur ki, polis onu mənzil haqqını ödəmədiyinə görə axtarır. Kontora baş vurub ərizə yazır, çıxmaq istəyəcəyini qətlə barədə gedən söhbəti eşidir, qəfil bayılıb yıxılır.

Qaldığı qış damında axtarış aparılacağından qorxan Raskolnikov otağında saxladığı qiymətli əşyaları həyatların birində daş altında gizləyir. Sonra yeganə dostu, keçmiş tələbə Dmitri Razumixinin qaldığı yerə gedir, ondan pullu törcümə işi götürür, amma son anda fikrini dəyişib dostunun təccübünə səbəb olur. Əvvəllər uşaqlara yazıb-oxumaq öyrətməklə qəpik-quruş qazanmış, indi buna da halı-həvəsi qalmayıb.

Razumixin onu tapanda Raskolnikov huşsuz halda sayıqlayır. Dostu onun qayğısına qalır, üstünə həkim çağırır. Bir neçə gündən sonra anası Raskolnikova pul göndərir, Rodion pula yiyə durmaq istəməyə də, Dmitri həmin pulların bir hissəsini dostunun əyən-başına, borclarının üzülməsinə xərcləyir.

Raskolnikov eşidir ki, qarının ölümündə bir mərtəbə aşağıdakı mənzili təmir ələyən rəngsəzi suçlayırlar. Hələ xəstəlikdən ayılmamış Lujin onun görüşünə gəlir. Potensial yeznənin qırx beş yaşları var. Duniyadan iyirmi üç yaş böyükdür, ancaq yaşından cavan görünür. Lujin hər qəpiyinin hesabını bilən, yalnız öz maraqlarını güdən, üstünlük, bunu özü üçün prinsipə, ehkama çevirən simicidir. Onun fikrincə, cəmiyyətdə varlılar nə qədər çox olarsa, cəmiyyət özü də bir o qədər varlanır; buna görə də hər bir kəs daşdan pul çıxarmalı, varlanmağa çalışmalı, bununla yanaşı, qazandıqını kasıbkusubla bölüşməməli, başqalarının dördinə qalmamalıdır. Egoist filosofla sözü çəpləşən Raskolnikov onu daxmasından qovur.

Bundan sonra təcrübəsiz qatil yataqda qərar tutmayıb xəstə canıyla meyxanaya gedir, orada polis şöbəsinin işçisini görür, cinayət törətdiyini ona qəribə bir təzədə, demək olar, açıq mətnlə anladır. Adam onun dediyini düz-əməlli başa düşmür. Meyxanadan çıxanda Raskolnikov onu axtaran Razumixinlə qarşılaşır, dostunu acılayıb ondan aralanır. Əvvəl özünü Neva çayına atmaq istəyir, sonra cinayət törətdiyi evə gedir, daha sonra qərara gəlir ki, özünü polisə təhvil versin.

Yolda sərxoş Marmeladovun fayton altında qalıb ağır zədələndiyini görür. Qanına bəlanmış yaralıni taniyanda onun ünvanını bildiyini deyir, hadisə yerinə yığılmış adamlarla köməkləşib, can verən Marmeladovu evinə çatdırırlar. Anasının göndərdiyindən qalan pulları Raskolnikov mərhumun arvadına verir. Bu əhvalat onun həyat eşqini artırır. Razumixinlə tanışlığı evinə qayıdanda Rodion burada onu gözləyən nigaran anası-bacısıyla qarşılaşır.

davamı növbəti sayımızda

F.Uğurlu

YENİ AZƏRBAYCAN

http://www.yeniazerbaycan.com

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərəvətidir

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544
“Azərmatbuatayımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Spark Press” MMC - 0503548555
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

1 illik abunə - 158,40 AZN
6 aylıq abunə - 79,20 AZN

Hər müəllif bir memardır... Dünya Kitab və Müəllif Hüquqları Günüdür

Kitablar sadəcə kağız üzərində yazılmış sözlər deyil, onlar zamanın, mədəniyyətlərin və insanların duyğularının daşıyıcısıdır. Hər dəfə bir kitabı əlimizə alanda əslində başqa bir həyat yaşayır, başqa bir baxış bucağından dünyaya baxır və öz düşüncələrimizi daha da zənginləşdiririk. Bu isə insanın mənəvi inkişafı üçün əvəzolunmaz bir təcrübədir.

Bu gün sözlərin sehrinin, düşüncələrin azadlığının və insan ruhunun ön dərin qatlarına toxunan ideyaların bayramı olan Dünya Kitab və Müəllif Hüquqları Günüdür. Kitab və kitab mədəniyyətinin önəmli nüvəsi olan UNESCO 1995-ci il noyabrın 15-də Parisdə keçirilən 28-ci sessiyasında hər il aprel ayının 23-nü “Ümumdünya Kitab və Müəllif Hüquqları Günü” elan edib. Bu əlamətdar gündə yalnız kitabların səhifələrində gizlənmiş hekayələri deyil, həm də o hekayələri yaradan müəlliflərin əvəzsiz zəhmətini və yaradıcılıq gücünü xatırlayırıq. Çünki hər bir kitab bir dünyanın qapısını açır və hər bir müəllif bu qapının memarıdır.

Ümumiyyətlə, kitab, müəllif və müəlliflik hüququ anlayışları yaranandan bəri bir-biri ilə qırılmaz təmasda olub. Bugünkü rəqəmsal dünyanın köklü dəyişikliklərinə baxmayaraq, kitab yenə də öz əhəmiyyətini qoruyub sax-

lamaqdadır.

Elektronik və audiovizual məhsulların icazəsiz təkrar istehsalı və yayılmasının ümumi adı piratlıq olaraq qəbul olunub. Bu mənada, qayda pozuntularının “piratlıq” adlandırılması müəllif hüququnun yaranmasında bir qədər daha əvvəl baş verib. 1709-cu ildə yaranan və müəllif hüququyla bağlı ilk sayılan “Statue of Anne” fərmanına qədər 1557-ci ildə “Stationer’s Company of London” şirkətinin Kral Lisenziyası almış nəşriyyat sahəsində bu şirkətə inhisar imkanı yaratmışdı. 1603-cü ildə bu lisenziyadan kənardakı bütün fəaliyyətlər piratlıq olaraq tanınırdı. Bu anlayışın istifadəsinin hüquqi bazasının yaranma tarixi elə həmin dövrlərə dayanır və günümüzdə qədər daimi olaraq istifadə olunmaqdadır.

Nə üçün 23 aprel?

23 aprel tarixinin dünya ədəbiyyatı üçün simvolik olmasını kitab dostları daha yaxşı bilir. Belə ki, həmin gün söz sənəti dahilərindən Şekspir, İnkə Qarsilaso de la Vega dünyasını dəyişib. Moris Droqon, X.Laksness, Vladimir Nabokov, Maniel Mexia Valeho kimi korifeylər isə aprelin 23-də dünyaya göz açıb-
lar.

Ölkəmizdə bu əlamətdar tarix 1997-ci ildən başlayaraq hər il qeyd edilir. Azərbaycanda

müəllif hüquqları sahəsi təsadüfi qaydalarla deyil, kifayət qədər sistemli və beynəlxalq standartlara uyğun şəkildə tənzimlənir. Bu sistemin əsasında həm milli qanunvericilik, həm də ölkənin qoşulduğu beynəlxalq müqavilələr dayanır ki, bu da yaradıcı fəaliyyətlə məşğul olan şəxslərin hüquqlarının qorunmasını daha etibarlı edir.

Əsas hüquqi baza kimi Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında Qanun çıxış edir. Bu qanun müəlliflərin əsərləri üzərində şəxsi (mənavi) və əmlak hüquqlarını müəyyən edərək onların necə istifadə oluna biləcəyini, hansı hallarda icazə tələb olunduğunu və hüquq pozuntularına görə hansı məsuliyyət tədbirlərinin tətbiq ediləcəyini geniş şəkildə izah edir.

Bu sahədə dövlət nəzarətini və siyasətini həyata keçirilməsini Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyi həyata keçirir. Agentlik müəllif hüquqlarının qeydiyyata, mübahisələrin araşdırılmasına, hüquq pozuntularına qarşı tədbirlərin görülməsinə və icması məqsədində istiqamətində mühüm rol oynayır.

Azərbaycanda müəllif hüquqları yalnız kitablarla məhdudlaşmış, ədəbi əsərlərdən əlavə musiqi, film, rəsm, proqram təminatı və digər yaradıcılıq məhsulları da bu hüquqların predmetinə daxildir. Bu, o deməkdir ki, istənilən yaradıcı məhsul müəllifin icazəsi olmadan istifadə edildikdə hüquqi məsuliyyət yaranabilir.

Bundan əlavə, Azərbaycan bir sıra beynəlxalq konvensiyalara, o cümlədən Bern Konvensiyası kimi sənədlərə qoşulub. Bu, yerli müəlliflərin hüquqlarının xaricdə, xarici müəlliflərin hüquqlarının isə Azərbaycanda qorunmasına imkan yaradır. Yəni müəllif hüquqları artıq yalnız milli deyil, qlobal müstəvidə də təmin olunur.

Yeganə BAYRAMOVA

23 aprel suverenliyin və ümidin simvoludur

Kiçik əllər, böyük gələcək...

23 aprel tarixi Türkiyədə yalnız bir bayram deyil, eyni zamanda gələcəyin qurucuları olan uşaqlara verilən dəyərin, sevginin və ümidin ən parlaq simvollarından biri kimi qeyd olunur. Bu xüsusi günün əsası Mustafa Kamal Atatürkün uşaqlara hədiyyə etdiyi bir bayram olaraq tarixə düşməsi ilə daha da mənalı xarakter alır. Bayramın ən təsirli tərəfi ondan ibarətdir ki, uşaqlar sadəcə təbrik edilmir, onlar eyni zamanda dövlətin və cəmiyyətin mərkəzinə yerləşdirilərək simvolik şəkildə idarəçilik rollarını üzərinə götürür, məktəblərdə, tədbirlərdə və rəsmi mərasimlərdə söz sahibi olurlar. Bununla da gələcəyin məsuliyyətini daşımağa hazır olduqları mesajını verirlər.

Türkiyə xalqı öz suverenliyini ölkəni ələ keçirmək istəyən düşmənlərə və onlarla əməkdaşlıq edənlərə qarşı mübarizə apararaq əldə etmişdi. 1920-ci il aprelin 23-ü, eyni zamanda, türk millətini iradəsini təmsil edən Birinci Böyük Millət Məclisinin qurulması və türk xalqının suverenliyini elan etdiyi tarixdir. Həmin gün Türkiyədə Milli suverenlik və Uşaq Bayramı günü kimi qeyd olunur.

Uşaqların göstərişləri yerinə yetirilir

Türkiyə Respublikasının qurucusu və ilk prezidenti Mustafa Kamal Atatürk 1924-cü il aprelin 23-də bayramın qeyd edilməsi barədə qərar verib. 1927-ci ildən isə bu tarix həm də Uşaqlar Günü kimi qeyd olunur.

“Bu günün balacaları sabahın böyükləridir”, -deyən Atatürk bayram ərzində dövlətin idarəsinin uşaqların öhdəsinə buraxılmasını ənənəsinin əsasını qo-

yub. Bu çərçivədə keçirilən 23 aprel tədbirlərində Türkiyədə uşaqlar nitq söyləyir, şeirlər oxuyur. Hər il 23 apreldə Türkiyə prezidenti, baş naziri, şəhər valiləri, bələdiyyə sədrləri, kənd və qəsəbə muxtarları öz yerlərini müəyyən olunan uşaqlardan birinə verir. Azyaşlıların bu vəzifədə verdiyi göstərişlərə də riayət olunur.

23 Apreldə bayram Türkiyə Respublikası dövlət

adamlarının, Anıtkabir də daxil olmaqla, müxtəlif Atatürk abidələri yanında rəsmi mərasimlərlə başlayır, stadionlarda ibtidai təhsil şagirdlərinin hazırladığı nümayişlərin sərgilənməsi və rəsmi keçidlərlə davam edir. Rəsmi tədbirlərdən sonra müxtəlif növ yarışmalar keçirilir. Müxtəlif qeyri-hökumət təşkilatları və ya qurumlar tərəfindən təşkil edilən tədbirlərə yer verilir.

50-dən çox ölkənin uşaqları qatılır!

Türkiyə 23 Apreli bütün dünya uşaqlarının qeyd etdiyi bir bayram halına gətirməyi məqsəd qoymuşdu. Birinci dəfə yalnız SSRİ, İraq, İtaliya, Rumıniya və Bolqarıstanın iştirak etdiyi şənliyə hazırda təxminən 50-dən çox ölkənin uşaqları qatı-

lır. Bayram tədbirləri 1979-cu ildən 2000-ci ilə qədər Türkiyənin paytaxtı Ankarada təşkil edilmiş, daha sonra ölkənin başqa şəhərlərində də həyata keçirilir.

Müstəqilliyinin sarsılmaz ifadəsi olaraq türk millətini qəlbində ən

mühüm yer tutan 23 Aprel Milli Suverenlik və Uşaq Bayramı hər il ölkəmizdə və xaricdəki nümayəndəliklərimizdə, bütün qurumlarımızda müxtəlif tədbirlərlə qeyd edilir.

Yeganə BAYRAMOVA

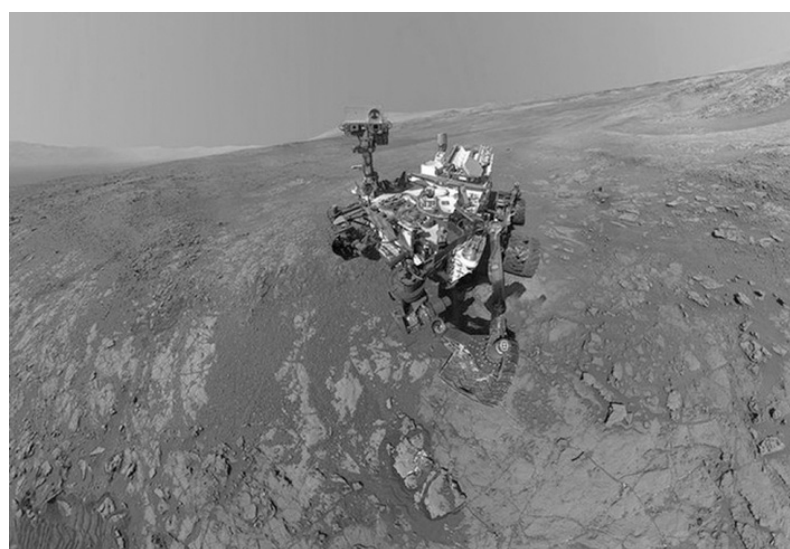
Marsda həyatın mövcudluğuna dair güclü dəlil...

NASA-nın “Curiosity” robotu Marsda alimlər tərəfindən bu planetdə nə vaxtsa həyatın mövcud ola biləcəyinə dair ən inandırıcı sübutlardan biri kimi qiymətləndirilən üzvi molekullar aşkar edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə “Mirror” nəşri yazıb.

Aşkarlanan molekullar arasında Yer üzündə həyatın yaranmasının əsasını təşkil edən birləşmələr, o cümlədən DNT-nin ilkin formalarına bənzər azot

tərkibli molekullar da var. Lakin əlavə tədqiqatlar təhlükə altına düşüb. Belə ki, Marsdan nümunələr Yərə gətirilməsini nəzərdə tutan “Mars Sample Return” proqramı maliyyə çatışmazlığı səbəbindən yarıya qaldırılıb. Əvvəllər də NASA-nın büdcəsini azaltmağa cəhd etmiş Ağ Ev administrasiyası indi büdcənin daha 23 faiz ixtisar olunmasını təklif edir. Planetoloq alimlər bunu “dərin məyusedici qərar” adlan-

dırblar.

Florida Universitetinin professoru Emi Uilyams bildirib ki, mümkün həyat izlərinin qəti təsdiqi üçün Mars süxurlarının nümunələri Yərə gətirilməlidir. Onun sözlərinə görə, aşkar edilən birləşmələr Marsda 3,5 milyard ilə qədər qorunub saxlanıla bilər.

Professor qeyd edib ki, artıq alimlər Mars torpağının üst qatlarında iri və mürəkkəb üzvi birləşmələrin qorunub qal-

dığını bilirlər. Bu isə həyatın göstəricisi ola biləcək belə maddələrin saxlanması baxımından böyük imkanlar açır.

Applied and Environmental Microbiology” jurnalı yazıb ki, NASA-nın Reaktiv Hərəkət Laboratoriyasının alimləri “Aspergillus calidoustus” göbələyinin Marsa uçuşu və Qırmızı planetin şəraitini təqlid edən ekstremal mühitdə sağ qala bildiyini müəyyən ediblər.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Afqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazerbaycan.com
mail@yeniazerbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
493-16-94
498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317
Tiraj: 5228
Sifariş: 520
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 3308001943900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələndirib və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayında nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova